

KONKURRENCE- OG FORBRUGERSTYRELSEN

**Prisloft for drikke- og spildevandsselskaber
2014**

Prisloft for drikke- og spildevandselskaber 2014

**Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen
Forsyningssekretariatet**

Carl Jacobsens Vej 35
2500 Valby
Tlf. +45 41 71 50 00
E-mail: kfst@kfst.dk

Online ISBN 978 87 7029 5680
Analysen er udarbejdet af Forsyningssekretariatet

Maj 2014

Indhold

Kapitel 1	
Resumé og hovedkonklusioner	4
1.1 Resumé og hovedkonklusioner.....	4
Kapitel 2	
Prisloft 2011-2014	7
2.1 Resumé.....	7
2.2 Prisloftsreguleringen.....	8
2.3 Udviklingen i prisloft 2011-2014	10
2.4 Prisloft for de enkelte selskaber.....	20
2.5 Korrektion for over-/underdækning.....	21
Kapitel 3	
Effektiviseringskrav og faktiske omkostninger	23
3.1 Resumé.....	23
3.2 Effektiviseringskrav til vandselskaberne.....	23
3.3 Faktiske driftsomkostninger.....	27
3.4 Udviklingen i de faktiske udgifter til investeringer.....	33
Kapitel 4	
Takster for vand	36
4.1 Resumé.....	36
4.2 Udviklingen i takster for vand.....	36

Kapitel 1

Resumé og hovedkonklusioner

1.1 Resumé og hovedkonklusioner

Vand- og spildevandsselskaber er naturlige monopoler med hver deres forsyningsområde. Selskaberne er derfor ikke udsat for det direkte konkurrencepres, som i mange andre sektorer bidrager til udvikling, effektivitet og lavere priser. Derfor er størstedelen af selskaberne i sektoren reguleret af vandsektorloven.

Forsyningssekretariatet fastsætter hvert år effektiviseringskrav og prislofter til de omkring 330 kommunalt- eller privatejede drikke- og spildevandsselskaber, som er omfattet af vandsektorloven. I 2014 var der et effektiviseringspotentiale på over 1 mia. kr. i sektoren. Hvis dette potentiale bliver realiseret vil borgerne, erhvervslivet og offentlige institutioner fremover betale 1 mia. kr. mindre for vand.

Fra 2011-2014 stillede Forsyningssekretariatet effektiviseringskrav til selskabernes driftsomkostninger på omkring 800 mio. kr. Kravene betyder, at selskaberne skal effektivisere driften for at leve op til kravene. Selskabernes samlede driftsomkostninger faldt med 590 mio. kr. fra 2010-2012. Faldet skyldes flere forhold, men kravene til effektiviseringer har især bidraget til faldet.

Effektiviseringskravene fastsættes hvert år på baggrund af en benchmarkingmodel, der sammenligner selskaberne med de meste effektive. Effektiviseringskravene skaber konkurrence om at være det mest effektive selskab. Da selskaberne ikke ved, om de får stillet et effektiviseringskrav bidrager det til, at selv de mest effektive har incitament til at effektivisere. Det var derfor ikke kun de mindst effektive selskaber, der reducerede driftsomkostningerne fra 2010-2012, men også de mest effektive.

Prisloftet sætter en øvre grænse for selskabernes omsætning. I 2014 var det samlede prisloft omkring 5 mia. kr. for drikkevandsselskaberne og omkring 9 mia. kr. for spildevandsselskaberne.

Fra 2011-2014 faldt den øvre grænse for selskabernes omsætning med omkring 200 mio. kr. for drikkevandsselskaberne, men steg med omkring 120 mio. kr. for spildevandsselskaberne opgjort i faste priser. Det svarer til et fald på ca. 4 pct. for drikkevandsselskaberne og en stigning på 1 pct. for spildevandsselskaberne. Når omsætningsgrænsen faldt for drikkevandsselskaberne betyder det, de har kunnet sænke prisen, mens spildevandsselskaberne har kunnet øge prisen.

Selvom der stilles effektiviseringskrav til selskaberne, fører det ikke nødvendigvis til lavere prislofter og dermed lavere vandpriser for kunderne. Hvis selskaberne fx øger investeringsindsatsen, giver det mulighed for at hæve prisen til kunderne.

De væsentligste bidrag til udviklingen i prislofterne var, at Forsyningssekretariatet sænkede prislofterne som følge af effektiviseringskrav, mens øgede investeringer, højere afgifter og en korrektion af driftsomkostningerne som følge af, at omkostningerne i prisloftet ikke var fastsat på et retvisende niveau, bidrog til at forøge prislofterne.

Udviklingen i prislofterne er også påvirket af, hvilke muligheder lovgivningen giver selskaberne for at indregne forskellige omkostninger i prislofterne. Fx har selskaberne mulighed for at indregne udgifter til miljø- og servicemål og i 2013 fik spildevandsselskaberne mulighed for at indregne omkostninger til klimatilpasningsprojekter i prislofterne. Disse projekter bidrog dog alene til en stigning i prislofterne på 96 mio. kr. fra 2011-2014.

Når Forsyningssekretariatet fastsætter selskabernes prislofter, er de udtrykt i kr. pr. m³ vand. Det betyder, at et lavere vandforbrug alt andet lige vil føre til højere prislofter og dermed højere priser for selskabernes kunder, da selskaberne har betydelige faste omkostninger.

Vandpriserne til forbrugerne steg samlet set med omkring 3 pct. fra 2011-2013 fordelt på et fald på omkring 3 pct. hos drikkevandsselskaberne og en stigning på omkring 6 pct. hos spildevandsselskaberne, opgjort i faste priser og korrigeret for et faldende vandforbrug. Forbrugertaksterne for drikkevand har dermed udviklet sig på nogenlunde samme måde som prislofterne, mens der er nogen forskel for spildevand. Det indikerer, at der er en sammenhæng mellem selskabernes prislofter og de priser, som forbrugerne betaler for især drikkevand. I opgørelsen ses alene på priserne til forbrugerne og ikke til virksomheder eller offentlige institutioner, mens prislofterne rummer alle indtægter fra forbrugere, virksomheder og offentlige institutioner.

Det gennemsnitlige prisloft var omkring 21 kr. pr. m³ for drikkevandsselskaberne og omkring 44 kr. pr. m³ for spildevandsselskaberne i 2014 inklusiv moms og afgifter. I 2013 betalte forbrugerne i gennemsnit omkring 24 kr. pr. m³ drikkevand og omkring 37 kr. pr. m³ spildevand inklusiv moms og afgifter. Det svarer til, at en gennemsnitlig husstand betalte 5.108 kr. for vand og spildevand det år.

Kapitel 2 beskriver og forklarer udviklingen i prislofterne fra 2011-2014 og giver et overblik over prislofterne for samtlige selskaber. Kapitel 3 giver et overblik over effektiviseringspotentialer i 2014 og effektiviseringskravene til selskaberne fra 2011-2014 samt beskriver udviklingen i de faktiske driftsomkostninger hos selskaberne. I kapitlet beskrives også udviklingen i de faktiske udgifter til investeringer. Kapitel 4 omhandler de faktiske takster til forbrugerne.

Der er stillet effektiviseringskrav på ca. 800 mio. kr. til vandselskaberne fra 2011-2014.

Boks 0.1

Hovedkonklusioner

- » **Der er et effektiviseringspotentiale på i alt over 1 mia. kr. i vandsektoren.** Formålet med, at Forsyningssekretariatet hver år fastsætter prislofter for omkring 330 vandselskaber, er at realisere effektiviseringspotentialet. Forsyningssekretariatet sammenligner selskaberne med de mest effektive i sektoren i en benchmarkingmodel og stiller på den baggrund effektiviseringskrav til driftsomkostningerne.
- » **Der blev fastsat effektiviseringskrav til vandselskaberne på ca. 800 mio. kr. i alt fra 2011-2014.** Effektiviseringskravene betyder, at selskaberne må opkræve mindre hos kunderne. Uden vandsektorloven ville disse krav ikke være blevet stillet. Effektiviseringskravene skaber konkurrence om at være det mest effektive selskab. Selskaberne er ellers frigjort fra et konkurrencepres, fordi de har et naturligt monopol på forsyning i deres område. Da selskaberne ikke ved, om de får stillet et effektiviseringskrav bidrager det til, at selv de mest effektive effektiviserer.
- » **De samlede faktiske driftsomkostninger faldt med 590 mio. kr. fra 2010-2012 hos selskaberne.** Faldet kan skyldes flere forhold, men det er Forsyningssekretariatets vurdering, at det især skyldes effektiviseringer som følge af effektiviseringskravene.
- » **Det var ikke kun de mindst effektive selskaber, der reducerede de faktiske driftsomkostninger fra 2010-2012, men også de mest effektive.**
- » **Prislofterne gav drikke- og spildevandsselskaberne mulighed for at omsætte for henholdsvis ca. 5 mia. kr. og 9 mia. kr. i 2014.** Prisloftet sætter en ramme for de maksimale indtægter selskaberne må opkræve. Prisloftet dækker udgifter til drift, investeringer og en række øvrige udgifter, fx til klimatilpasning, miljø- og servicemål, afgifter, skatter mv.
- » **Det gennemsnitlige prisloft faldt med ca. 4 pct. for drikkevandsselskaberne, men steg med ca. 1 pct. for spildevandsselskaberne fra 2011-2014 opgjort i faste priser og korrigeret for et faldende vandforbrug.** Stigningen for spildevandsselskaberne skyldes især øgede investeringer og en korrektion af driftsomkostningerne som følge af, at omkostningerne i prisloftet ikke var fastsat på et retvisende niveau.
- » **Vandpriserne til forbrugerne steg med ca. 3 pct. fra 2011-2013, opgjort i faste priser og korrigeret for et faldende vandforbrug.** Det fordelte sig på et fald på ca. 3 pct. hos drikkevandsselskaberne og en stigning på ca. 6 pct. hos spildevandsselskaberne. Forbrugertaksterne for drikkevand har dermed udviklet sig på nogenlunde samme måde som prislofterne, mens der er nogen forskel for spildevand. Opgørelsen indeholder alene priser til forbrugerne, mens prislofterne sætter en øvre grænse for alle indtægter fra forbrugere, virksomheder og offentlige institutioner.
- » **I 2013 betalte forbrugerne i gennemsnit ca. 24 kr. pr. m³ drikkevand og ca. 37 kr. pr. m³ spildevand, inklusiv moms og afgifter.** Det svarer til, at en gennemsnitlig husstand betalte 5.108 kr. for vand og spildevand det år.

Kapitel 2

Prisloft 2011-2014

2.1 Resumé

Forsyningssekretariatet fastsætter hvert år prislofter for de omkring 330 kommunalt- eller privatejede drikke- og spildevandsselskaber, som er omfattet af vandsektorloven. Formålet er, at realisere et effektiviseringspotentiale på i alt over 1 mia. kr. i sektoren.

Prisloftet sætter en ramme for de maksimale indtægter selskaberne må opkræve. Prisloftet dækker udgifter til drift, investeringer og en række øvrige udgifter, fx til klimatilpasning, miljø- og servicemål, afgifter, skatter mv.

Selskabernes samlede indtægtsramme steg med ca. 100 og 750 mio. kr. for henholdsvis drikke- og spildevandsselskaberne fra 2011-2014. Når der korrigeres for prisudviklingen i sektoren faldt indtægtsrammen imidlertid for drikkevandsselskaberne med ca. 200 mio. kr., mens stigningen for spildevandsselskaberne alene var på ca. 120 mio. kr.¹

Da prislofterne er opgjort pr. m³ vand vil et lavere vandforbrug alt andet lige føre til højere prislofter. Vandforbruget faldt med ca. 4,5 pct. fra 2011-2014. Når der tages højde for udviklingen i vandforbruget, faldt det gennemsnitlige prisloft med ca. 4 pct. for drikkevandsselskaberne, mens det steg med ca. 1 pct. for spildevandsselskaberne fra 2011-2014, opgjort i faste priser. I selskabernes prisloft kan et højere prisloft i et år således være et udtryk for, at vandmængden er faldet.

Det gennemsnitlige prisloft for drikkevandsselskaber var i 2014 på 16,8 kr. pr. m³. Siden 2011 faldt driftsomkostninger som følge af effektiviseringskravene til selskaber, mens tillæg til investeringer og øvrige udgifter steg. Stigningen i investeringerne skyldes primært højere tillæg til gennemførte investeringer og stigningen i øvrige udgifter skyldes til dels en afgifts-omlægning og højere afgifter.

Det gennemsnitlige prisloft for spildevandsselskaber var i 2014 på 35,3 kr. pr. m³. Siden 2011 steg både driftsomkostninger, tillæg til investeringer og øvrige udgifter. Driftsomkostningerne steg blandt andet som følge af, at der i 2013 var mulighed for at få forhøjet driftsomkostningerne i prisloftet hvis de faktiske driftsomkostninger var væsentligt højere end driftsomkostningerne i prisloftet. I 2013 kunne selskaberne få forhøjet driftsomkostningerne midlertidigt for at kompensere for, at de i 2011 og 2012 havde haft for lave driftsomkostninger i prisloftet. Det førte til en betydelig stigning i driftsomkostningerne i prisloftet fra 2012 til 2013. De øvrige år faldt driftsomkostningerne i prisloftet som følge af effektiviseringskravene til selskaber-

¹ Driftsomkostningerne fremskrives hvert år med et vægtet gennemsnit af prisudviklingen i følgende indeks fra Statistikbanken: "BYG 6: Omkostningsindeks for anlæg efter art og indekstype" (undergrupperne "Jordarbejde mv." (35 pct.) samt "Asfaltarbejde" (15 pct.)), "BYG 4: Byggeomkostningsindeks for boliger efter hovedindeks, delindeks og art" (hovedindekset "Byggeomkostningsindeks for boliger" (30 pct.), delindekset "Byggeomkostningsindeks i alt" og art "I alt" og "PRIS 11: Prisindeks for indenlandsk vareforsyning efter varegruppe" (varegruppen "Andre maskiner og apparater" under gruppe 84 (20 pct.)). Dette prisindeks er anvendt til at korrigere udviklingen i prislofterne for prisstigninger.

ne. Investeringerne steg som følge af en betydelige stigning i tillæg til gennemførte investeringer, mens øvrige omkostninger ligeledes steg.

Det gennemsnitlige vandforbrug faldt siden 2011. Det bidrog i sig selv til, at prisloftet opgjort i kr. pr. m³ vand faldt. Samtidigt kan en del af forklaringen til de stigende prislofter tilskrives pristalsregulering.

Da vandsektorloven trådte i kraft i 2011 var den samlede nettooverdækning i sektoren på 2.085 mio. kr. Det svarer til, at hver husstand i gennemsnit havde ca. 800 kr. til gode hos vandsekskaberne. I perioden fra 2011 til 2014 blev 709 mio. kr. betalt tilbage til forbrugerne som et resultat af tilbagebetalingen af den historiske nettooverdækning.

2.2 Prisloftsreguleringen

Vandsektorloven har til formål at fremme udvikling i vandsektoren, blandt andet ved at skabe øget incitament til effektiviseringer blandt drikke- og spildevandsselskaberne og ved at der fastholdes høje krav til især miljø, sundhed og forsyningsikkerhed, til gavn for borgerne, erhvervslivet og samfundet.

Vand- og spildevandsselskaber er naturlige monopoler, som hver især varetager forsyningen i et afgrænset, ikke-overlappende, forsyningsområde. Der er således ikke det direkte konkurrencepres, som i mange andre sektorer bidrager til vækst og udvikling. Når vandsektoren i 2010 blev underlagt regulering var det blandt andet for at skabe et pres for effektivisering i sektoren.

Reguleringen af vandsektoren indebærer, at Forsyningssekretariatet hvert år fastsætter en indtægtsramme for hvert selskab omfattet af loven. Indtægtsrammen sætter et loft for, hvor meget selskaberne må opkræve for aktiviteter indenfor indvinding, behandling, transport og levering af vand for drikkevandsselskaberne og transport, behandling og afledning af spildevand for spildevandsselskaber. Indtægtsrammen i selskabernes prislofter er udtrykt i kr. pr. m³ vand. Forsyningssekretariatet træffer hvert år afgørelse om selskabernes prislofter.

Et centralt led i sekretariatets arbejde er at fastsætte individuelle effektiviseringskrav til selskabernes driftsomkostninger. Effektiviseringskravene fastsættes på baggrund af en benchmarkingmodel, hvor selskaberne sammenlignes med de mest effektive selskaber. Kravene har til formål at sikre, at de identificerede potentialer for effektiviseringer på omkring 1 mia. kr. bliver realiseret. Effektiviseringskravene reducerer indtægtsrammen for selskaberne og fastlægges årligt af Forsyningssekretariatet på baggrund af en omfattende benchmarkinganalyse af selskaberne.

Selskabernes prislofter består af driftsomkostninger, investeringsomkostninger og øvrige omkostninger samt korrektioner, jf. boks 2.1.

Boks 2.1 Sammensætning af prislofterne

De driftsomkostninger, som ligger til grund for selskabernes indtægtsramme, blev i udgangspunkt fastsat ud fra et gennemsnit af selskabernes driftsomkostninger i 2003-2005 og herefter prisfremskrevet til 2011, som var det første år der blev fastsat prislofter til selskaberne. Siden da er driftsomkostningerne i prisloftet blevet pris- og effektivitetskorrigeret. Desuden har selskaberne løbende haft mulighed for at ansøge om at få forhøjet driftsomkostningerne i prisloftet, fx hvis selskabernes faktiske omkostninger var betydeligt højere end de pris- og effektiviseringskorrigerede driftsomkostninger, hvis forsyningsområdet var udvidet væsentligt eller hvis der var behov for periodevise tillæg til fx oprensning af slambede.

Indtægtsrammen omfatter derudover summen af afskrivningerne på selskabernes investeringer. Da reguleringen trådte i kraft skulle selskaberne udarbejde en reguleringsmæssig åbningsbalance, hvor selskabernes værdier blev fastsat pr. 1. januar 2010. Åbningsbalancen baserede sig på aktivernes levetid og genanskaffelsesværdier. Formålet med åbningsbalancen var at fastlægge tillæg til prisloftet for de historiske investeringer. På baggrund af et pris- og

levetidskatalog – udarbejdet af COWI og justeret på baggrund af input fra væsentlige aktører i vandsektoren – fastsatte Forsyningssekretariatet afskrivninger for alle aktiver og det dannede grundlag for selskabernes tillæg for historiske investeringer i prisloftet. Dertil kommer tillæg for gennemførte og planlagte investeringer i perioden fra 2010 og frem til det pågældende prisloftsår. Når de faktiske investeringsudgifter er kendt bliver investeringstillæggene korrigeret for en eventuel forskel.

Indtægtsrammen indeholder også tillæg til øvrige omkostninger, som blandt andet er omkostninger, som selskaberne ikke har mulighed for at påvirke, fx skatter, visse afgifter, pension, mv. – såkaldte 1:1-omkostninger. Hertil kommer omkostninger til miljø- og servicemål samt til klimatilpasningsprojekter for spildevandsselskaberne. De øvrige omkostninger bliver ligeledes korrigeret, hvis de faktiske udgifter afviger fra de indregnede tillæg i prisloftet. Denne korrektion finder sted to år efter tillæggene er givet.

Indtægtsrammen indeholder også en korrektion for overholdelse af indtægtsrammen i det år, der ligger to år forud for prisloftsåret. Denne korrektion omfatter både de faktiske indtægter og korrektion for investeringsregnskabet.

Samlet set danner oplysningerne grundlag for at fastlægge et prisloft. Eksempelvis fik drikkevandsselskabet Rent Vand A/S et prisloft på 17,13 kr. i 2014, jf. tabel 2.1.

Tabel 2.1 Eksempel på prisloft 2014 for Rent Vand A/S

Indtægtsramme	Kr.
Korrigerede driftsomkostninger i prisloft 2013	3.000.000
Korrektion for prisudvikling	30.000
Korrektion for effektiviseringskrav	-50.000
Driftsomkostninger i alt¹	2.980.000
Tillæg for historiske investeringer	2.000.000
Tillæg for gennemførte investeringer 2010-2012	400.000
Korrektion af tillæg for planlagte investeringer vedrørende 2012	20.000
Tillæg for planlagte investeringer i 2013 og 2014	200.000
Investeringstillæg i alt	2.620.000
Øvrige omkostninger²	3.000.000
Korrektion for historisk over-/underdækning	-15.000
Korrektion for overholdelse af indtægtsrammen i prisloft 2012	-20.000
Indtægtsramme for 2014 (summen af fremhævede tal)	8.565.000
Debiteret vandmængde i 2012, m³	500.000
Prisloft for 2014, kr. pr. m³	17,13

Note 1: Driftsomkostningerne kan også indeholde bortfald af væsentlige omkostninger og effektiviseringskrav vil normalt være opdelt på generelle og individuelle krav.

Note 2: Øvrige omkostninger vil typisk omfatte tillæg for 1:1 omkostninger i 2014, tillæg vedr. revisorerklæring og DANVA/FVD-kontingent, korrektion ift. faktiske 1:1 omkostninger i 2012, tillæg for driftsomkostninger til miljø- og servicemål i 2014, tillæg for omkostninger til medfinansiering af klimatilpasningsprojekter, korrektion ift. faktiske driftsomkostninger til miljø- og servicemål i 2012, tillæg/fradrag for nettofinansielle poster i 2014, korrektion ift. faktiske nettofinansielle poster i 2012.

Anm.: Tabellen viser et eksempel på, hvordan et prisloft overordnet set kan se ud for et selskab og hvordan prisloftet beregnes.

Kilde: Forsyningssekretariatets egen tilvirkning.

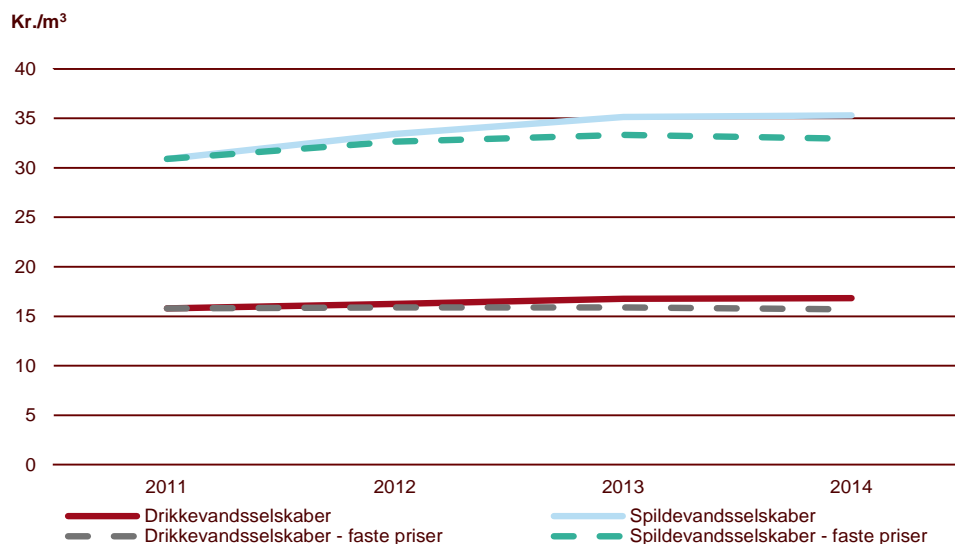
I begyndelsen af 2014 omfattede vandsektorloven 330 vandselskaber, fordelt på 222 drikkevandsselskaber og 108 spildevandsselskaber. Heraf fik 10 selskaber fastsat prisloft for en fireårig periode.

2.3 Udviklingen i prisloft 2011-2014

Udviklingen i prislofterne giver et overordnet billede af tendenser i sektoren. Forklaringer på udviklingen skal findes i de underliggende komponenter, som prislofterne er sammensat af. De bliver gennemgået i dette afsnit.

Helt overordnet set steg det gennemsnitlige prisloft med 1 kr. pr. m³ for drikkevandsselskaberne og med 4,4 kr. pr. m³ for spildevandsselskaberne fra 2011 til 2014, jf. figur 2.1.² Prislofterne er vægtet med den debiterede vandmængde for at tage højde for, at nogle selskaber forsyner et større antal kunder end andre. Fra 2013 til 2014 var det gennemsnitlige prisloft uændret for både vand- og spildevandsselskaber.

Figur 2.1 Udviklingen i gennemsnitlig prisloft, 2011-2014

Anm.: Der er vægtet med den debiterede vandmængde, som er anvendt i prisloftberegningerne for hvert år. De faste priser er omregnet til 2011-prisniveau. Der indgår 216 drikkevandsselskaber i opgørelsen. Seks vandforsyninger er sorteret fra, da de ikke leverer alle ydelser forbundet med vandforsyning. Det drejer sig om Sjælsø Vand A/S, Bjørvlund I/S, Stenlien Vandværk Amba, Vandfællesskabet Nordvestsjælland, Østvendssysel Råvandforsyningsselskab I/S og VSK. Der indgår 97 spildevandsselskaber i opgørelsen. 11 selskaber er sorteret fra, da de ikke leverer alle ydelser forbundet med spildevandshåndtering. Det drejer sig om Hunseby Renseanlæg, Spildevandscenter Avedøre I/S, Kalundborg Renseanlæg A/S, Mølleåværket Renseanlæg Lundtofte, Måløv Rens, Ringsted Centralrenseanlæg A/S, Vordingborg Rens A/S, Hanstholm Renseanlæg A/S, Thisted Renseanlæg A/S samt Øsløs, Tåbel og Vilsund A/S. I 2011-2013 indgår Thisted Spildevand A/S, mens det i 2014 indgår som Thisted Spildevand Transport A/S.

Kilde: Forsyningssekretariatets egen opgørelse.

² Data til brug for denne analyse er de gældende fra januar 2014. Såfremt selskaber er fusioneret eller spaltet efter januar 2014 er de gamle data således anvendt. Ligeledes er godkendte ansøgninger efter januar 2014 om fx forhøjelse af prisloft eller andre ændringer i tillæg til prisloftet ikke medtaget i analysen. Det har dog en meget begrænset betydning for det samlede billede.

Da prislofterne er opgjort i kr. pr. m³ vand vil et lavere vandforbrug alt andet lige føre til højere prislofter, selvom indtægtsrammen er uændret. Endvidere kan et generelt højere prisniveau føre til en stigning i prislofterne, da driftsomkostningerne prisfremskrives og da tillæg for øvrige omkostninger fastlægges ud fra årets priser. Siden reguleringen af vandsektoren trådte i kraft i 2011 faldt vandforbruget med ca. 4,5 pct. frem til 2014. I samme periode steg det generelle prisniveau med mellem 1,5 pct. og 3,1 pct. fra år til år.

Når der tages højde for udviklingen i vandforbruget, faldt det gennemsnitlige prisloft med ca. 4 pct. for drikkevandsselskaberne, mens det steg med ca. 1 pct. for spildevandsselskaberne fra 2011-2014, opgjort i faste priser. I selskabernes prisloft kan et højere prisloft i et år således være et udtryk for, at vandmængden er faldet.

Et lavere vandforbrug vil reducere de variable omkostninger hos selskaberne, mens de faste omkostninger vil skulle dækkes af et mindre forbrug, hvilket kan føre til højere takster til kunderne. Da en betydelig del af selskabernes omkostninger er faste, vil et lavere vandforbrug således kunne give udslag i højere priser pr. m³ vand i det omfang, at selskaberne ikke kan reducere omkostningerne svarende til faldet i vandmængden.

Ved at se på udviklingen i indtægtsrammen elimineres betydningen af den faldende vandmængde for udviklingen i prislofterne. Det skyldes, at prislofterne er opgjort pr. m³ vand og et faldende vandforbrug vil alt andet lige føre til højere prislofter, selvom indtægtsrammen er uændret.

Den samlede indtægtsramme for drikkevandsselskaberne udgjorde 4,7 mia. kr. i 2014. Det er ca. 100 mio. kr. mere end i 2011. Opgjort i faste priser (2011-priser) faldt indtægtsrammen imidlertid med ca. 200 mio. kr. fra 2011-2014.

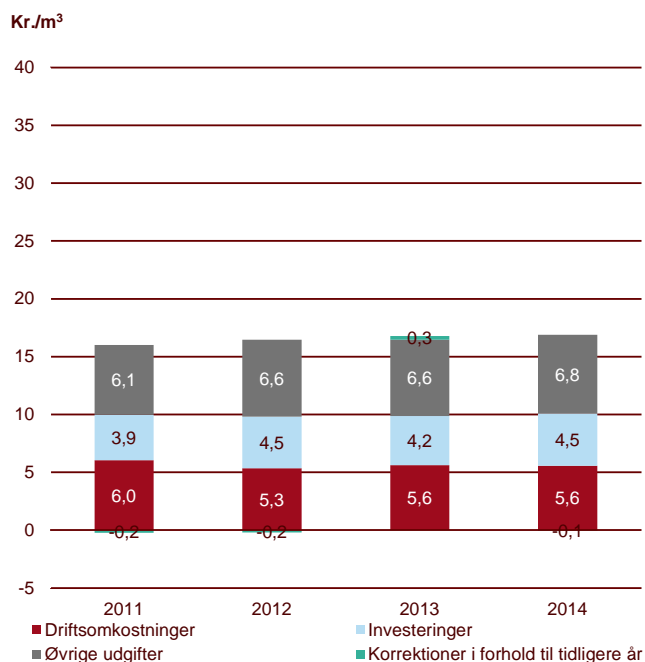
Den samlede indtægtsramme for spildevandsselskaberne udgjorde 9,4 mia. kr. i 2014. Det er ca. 750 mio. kr. mere end i 2011. Opgjort i faste priser (2011-priser) steg indtægtsrammen med ca. 120 mio. fra 2011-2014.

Det gennemsnitlige prisloft for drikkevandsselskaber var i 2014 på 16,8 kr. pr. m³. Siden 2011 faldt driftsomkostningerne, mens tillæg til investeringer og øvrige udgifter steg, jf. figur 2.2(a). Driftsomkostningerne faldt primært som følge af de effektiviseringskrav Forsyningssekretariatet stiller til selskaberne, mens tillæg til gennemførte investeringer steg mere end de historiske investeringer faldt. Desuden steg tillæg til øvrige omkostninger blandt andet som følge af højere afgifter for ledningsført vand og en afgiftsændring i 2012.

Det gennemsnitlige prisloft var 16,8 kr. pr. m³ og 35,3 kr. pr. m³ for henholdsvis drikke- og spildevandsselskaberne i 2014.

Figur 2.2 Prisloftsammensætning 2011-2014

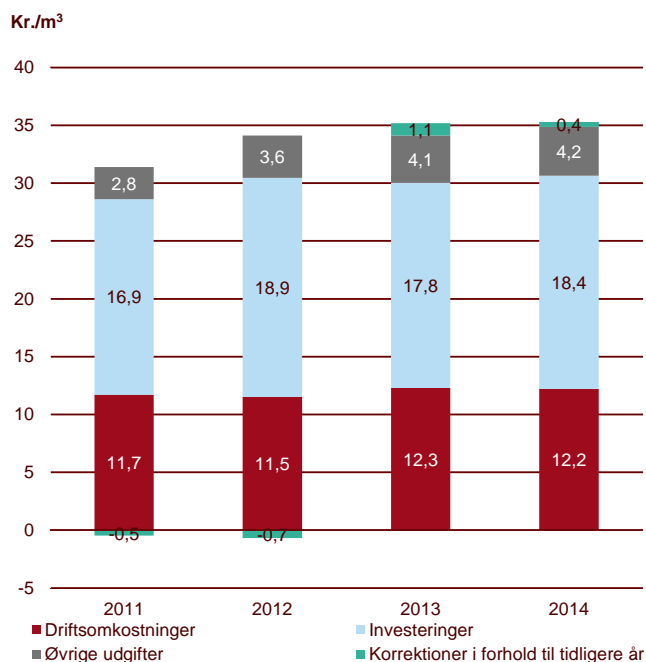
(a) Drikkevandsselskaber

Anm.: Korrektioner i forhold til tidligere år indeholder dels korrektion for historisk over-/underdækning og dels korrektion for overholdelse af indtægtsrammen to år forud for det pågældende prisloft.

Kilde: Forsyningssekretariatets egen opgørelse.

(b) Spildevandsselskaber

Anm.: Se figur 2.2(a).

Kilde: Forsyningssekretariatets egen opgørelse.

Det gennemsnitlige prisloft for spildevandsselskaber var i 2014 på 35,3 kr. pr. m³. Siden 2011 steg både driftsomkostninger, tillæg til investeringer og øvrige udgifter, jf. figur 2.2(b).

Når driftsomkostningerne samlet set ikke faldt over perioden selvom der stilles effektiviseringskrav skyldes det primært, at selskaber i 2013 fik mulighed for at få forhøjet driftsomkostningerne midlertidigt for at tage højde for, at de var fastsat for lavt som udgangspunkt. I 2013, da selskabernes for første gang indberettede de faktiske driftsomkostninger var der således en række selskaber, som havde væsentligt højere driftsomkostninger end de driftsomkostninger, som var fastsat i prisloftet. Det betød, at selskaberne ikke kunne få dækket driftsomkostningerne, da prisloftet sætter en øvre ramme for indtægterne. Der blev således lavet en korrektion af driftsomkostningerne i prisloftet, som førte til en stigning i driftsomkostningerne i 2013 på 0,4 kr. pr. m³.

Det er imidlertid især tillæg for gennemførte investeringer samt øvrige omkostninger, der bidrog til stigningen i prislofterne for spildevandsselskaberne. Desuden bidrog især korrektioner i forbindelse med overholdelse af indtægtsrammen i 2013 til stigning i prisloftet. Hvert år bliver der gennemført en korrektion af indtægtsrammen, hvis selskaberne ikke havde opkrævet den fulde indtægtsramme. For at give disse selskaber mulighed for at opkræve den manglende indtægt bliver indtægtsrammen således forhøjet svarende til den manglende indtægt.

Udviklingen i prislofterne er også påvirket af, hvilke muligheder lovgivningen giver selskaberne for at indregne forskellige omkostninger i prislofterne. Eksempelvis har selskabernes muligheder for at indregne udgifter til miljø- og servicemål samt klimatilpasningsprojekter i prislofterne. Formålet med disse projekter er, at forbrugerne får bedre service og miljø samt at sikre områder imod i sær øgede nedbørsmængder som følge af klimaforandringer. Tillæg til miljø- og servicemål samt klimatilpasning bidrog samlet set til en lille stigning i prislofterne. For drikkevandsselskaberne steg prislofterne som følge af miljø- og servicemål med 0,2 kr. pr. m³ og for spildevandsselskaberne bidrog miljø- og servicemål samt klimatilpasningstillæg til en tilsvarende stigning på 0,2 kr. pr. m³ fra 2011-2014. Det svarer til en stigning i indtægtsrammen på 96 mio. kr. hos drikke- og spildevandsselskaberne fra 2011-2014, opgjort i faste priser.

Driftsomkostninger

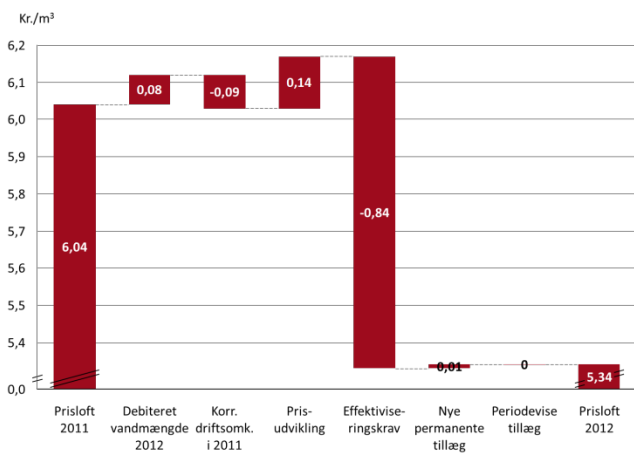
Driftsomkostninger udgjorde ca. en tredjedel af den samlede indtægtsramme for både vand- og spildevandsselskaberne i perioden.

For drikkevandsselskaberne faldt driftsomkostningerne i prisloftet fra 6,0 kr. pr. m³ i 2011 til 5,3 kr. pr. m³ i 2012, hvorefter omkostningerne steg til 5,6 kr. pr. m³ i 2013. I 2014 var driftsomkostningerne uændret i forhold til i 2013.

Det var især de individuelle effektiviseringskrav, som trak driftsomkostningerne nedad fra 2011 til 2012 hos både drikke- og spildevandsselskaberne, jf. figur 2.3(a) og (b).

Figur 2.3 Opdeling af udviklingen i driftsomkostningerne i prisloftet fra 2011 til 2012

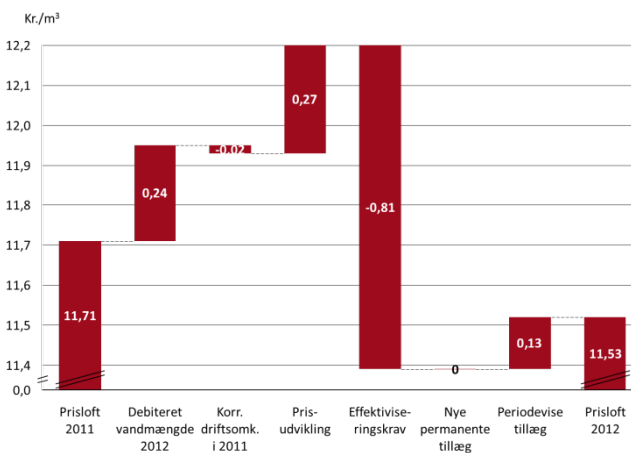
(a) Drikkevandsselskaber

Anm.: Figuren viser trin for trin hvordan driftsomkostningerne i prisloft 2011 bliver opdateret med den nye debiterede vandmængde, med de korrigerede driftsomkostninger, prisudvikling, effektiviseringskrav, nye tillæg samt permanente tillæg. I 2011 var driftsomkostningerne i prisloftet på 6,04 kr. pr. m³, mens det var 5,34 kr. pr. m³ i 2012.

Kilde: Forsyningssekretariatets egen opgørelse.

(b) Spildevandsselskaber

Anm.: Se forklaring til figur 2.3(a). I 2011 var driftsomkostningerne i prisloftet på 11,71 kr. pr. m³, mens det var 11,53 kr. pr. m³ i 2012.

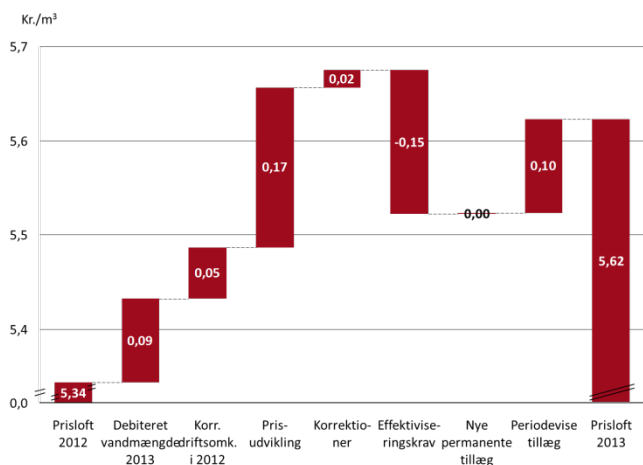
Kilde: Forsyningssekretariatets egen opgørelse.

For spildevandsselskaberne trak det lavere vandforbrug og prisudviklingen imidlertid prisloftet opad.

Driftsomkostningerne i prisloftet steg for både drikke- og spildevandsselskaberne fra 2012 til 2013. Det skyldes hovedsageligt en lavere debiterede vandmængde, prisudviklingen samt en stigning i periodevise tillæg. De individuelle effektiviseringskrav var ikke tilstrækkeligt høje til at modvirke stigningen i driftsomkostningerne i prisloftet, jf. figur 2.4(a) og (b).

Figur 2.4 Opdeling af udviklingen i driftsomkostningerne i prisloftet fra 2012 til 2013

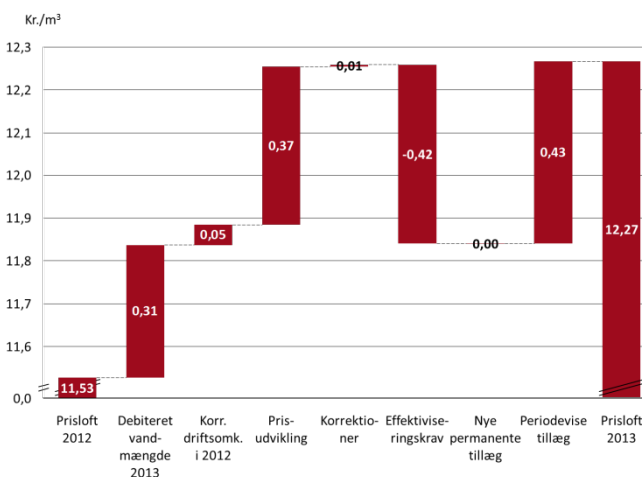
(a) Drikkevandsselskaber

Anm.: Se forklaring til figur 2.3(a). I 2012 var driftsomkostningerne i prisloftet på 5,34 kr. pr. m³, mens det var 5,62 kr. pr. m³ i 2013.

Kilde: Forsyningssekretariatets egen opgørelse.

(b) Spildevandsselskaber

Anm.: Se forklaring til figur 2.3(a). I 2012 var driftsomkostningerne i prisloftet på 11,53 kr. pr. m³, mens det var 12,27 kr. pr. m³ i 2013.

Kilde: Forsyningssekretariatets egen opgørelse.

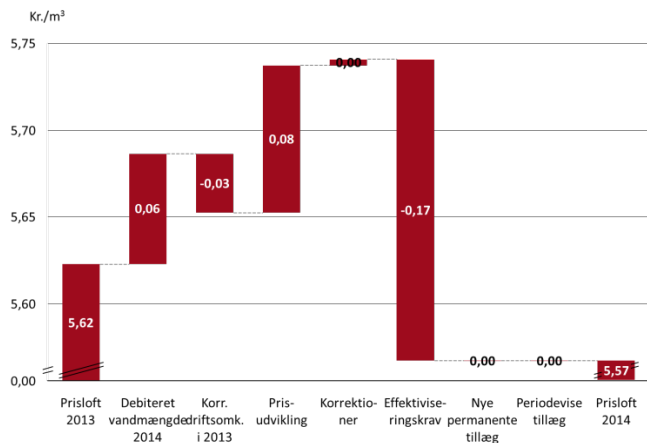
Stigningen i de periodevise tillæg i 2013 skyldes især, at selskaberne fik mulighed for at søge om at få forhøjet driftsomkostningerne i prisloftet midlertidigt, hvis driftsomkostningerne i prisloft 2011 var mere end 5 pct. lavere end selskabets faktiske driftsomkostninger i 2010.³ Hvis driftsomkostningerne blev forhøjet kunne selskabet få midlertidigt øget driftsomkostningerne for at kompensere for, at driftsomkostningerne i 2011 og 2012 var sat for lavt. Dette førte til betydelige stigninger i driftsomkostningerne som følge af midlertidige tillæg.

Driftsomkostningerne var stort set uændret fra 2013 til 2014 for både drikke- og spildevandsselskaberne. På den ene side trak de individuelle effektiviseringskrav ned i driftsomkostningerne, mens prisudviklingen samt den lavere debiterede vandmængde trak op i driftsomkostningerne, jf. figur 2.5(a) og (b).

³ Jf. prisloftsbekendtgørelsen § 8 stk. 4 og 5. § 8 giver desuden mulighed for at få forhøjet driftsomkostningerne varigt i tilfælde af en forøgelse af forsyningsområdet eller hvis der overgås fra ulønnet til lønnet arbejdskraft, uden at omkostningerne er medregnet i prisloftet. Driftsomkostningerne kan også øget midlertidigt som følge af periodevise omkostninger til fx oprensning af slambede eller i forbindelse med ekstraordinær udgifter til fx oprydning efter forurening.

Figur 2.5 Opdeling af udviklingen i driftsomkostningerne i prisloftet fra 2013 til 2014

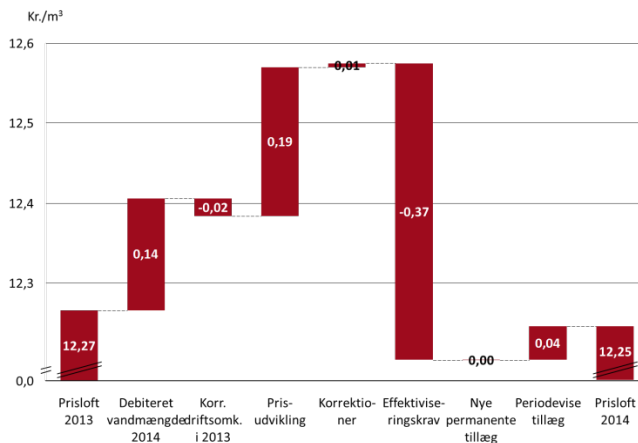
(a) Drikkevandsselskaber

Anm.: Se forklaring til figur 2.3(a). I 2013 var driftsomkostningerne i prisloftet på 5,62 kr. pr. m³, mens det var 5,57 kr. pr. m³ i 2014.

Kilde: Forsyningssekretariatets egen opgørelse.

(b) Spildevandsselskaber

Anm.: Se forklaring til figur 2.3(a). I 2013 var driftsomkostningerne i prisloftet på 12,27 kr. pr. m³, mens det var 12,25 kr. pr. m³ i 2014.

Kilde: Forsyningssekretariatets egen opgørelse.

Tendensen til en lavere debiteret vandmængde og generelt stigende prisudvikling lægger således et opadgående pres på prislofterne. Effektiviseringskravene reducerer hvert år driftsomkostningerne i prisloftet, men i 2013 oversteg effekten af lavere debiteret vandmængde og prisudviklingen imidlertid effektiviseringskravene. Prislofterne kan således fortsat stige nominelt, på trods af at der hvert år stilles effektiviseringskrav til selskaberne, som reducerer driftsomkostningerne.

Investeringer

Den del af prisloftet, som vedrører investeringer består af tillæg for historiske investeringer, gennemførte investeringer, korrektion af gennemførte investeringer samt planlagte investeringer. Tillæggene er opgjort i løbende priser.

Tillæg for historiske investeringer er standardafskrivninger på selskabets materielle anlægsaktiver frem til 2010. Tillæg for gennemførte investeringer er de akkumulerede tillæg for gennemførte investeringer efter 1. januar 2010 og frem til to år før det aktuelle prisloftsår. Tillæg for planlagte investeringer er den budgetterede værdi af fremtidige årlige afskrivninger i prisloftsåret og året før. Desuden korrigeres tillæggene for gennemførte investeringer, når de faktiske udgifter til gennemførte investeringer er kendt.

Blandt drikkevandsselskaberne steg tillæg for investeringer i prisloftet fra 3,9 kr. pr. m³ i gennemsnit i 2011 til 4,5 kr. pr. m³ i gennemsnit i 2014. Stigningen skyldes primært, at tillæg for gennemførte investeringer steg med 0,2 kr. pr. m³ hvert år siden 2011, jf. tabel 2.2.

Tabel 2.2 Drikkevandsselskabers tillæg til investeringer, 2011-2014

Kr./m ³	Historiske investeringer	Gennemførte investeringer	Korrektioner af gennemførte investeringer	Planlagte investeringer	Investeringer i alt
2011	3,6			0,3	3,9
2012	4,0	0,1	0,0	0,3	4,5
2013	3,5	0,3	0,1	0,3	4,2
2014	3,5	0,5	0,1	0,4	4,5

Anm.: Alene selskaber, der står for alle dele af forsyningen er med i opgørelsen. Der er anvendt simpelt gennemsnit.

Kilde: Forsyningssekretariatets egen opgørelse.

Tillæg for historiske investeringer steg med 0,4 kr. pr. m³ fra 2011-2012. Almindeligvis vil tillæg for historiske investeringer gradvist falde i takt med, at investeringerne bliver fuldt afskrevet. Når de historiske investeringer imidlertid steg fra 2011-2012 skyldes det to forhold. For det første havde selskaberne frem til 2012 mulighed for at få tillæg som følge af straks-afskrivninger på aktiver, som var taget ud af drift i 2012. Det førte især i 2012 til en stigning i tillæg for historiske investeringer. For det andet er datakvaliteten i indberetningerne med årene forbedret, hvilket har medført at nogle selskaber fik godkendt tillæg for historiske investeringer efter 1. januar 2010, som fra begyndelsen ikke var blevet inddraget i tillægget på grund af manglede data eller dokumentation.

Blandt spildevandsselskaberne steg tillæg for investeringer i prisloftet fra 16,9 kr. pr. m³ i 2011 til 18,4 kr. pr. m³ i 2014. Stigningen skyldes primært, at tillæg for gennemførte investeringer steg med 1,3 kr. pr. m³ i perioden og at tillæg for planlagte investeringer steg med 0,3 kr. pr. m³, jf. tabel 2.3.

Tabel 2.3 Spildevandsselskabers tillæg til investeringer, 2011-2014

Kr./m ³	Historiske investeringer	Gennemførte investeringer	Korrektioner af gennemførte investeringer	Planlagte investeringer	Investeringer i alt
2011	16,2			0,7	16,9
2012	17,8	0,3	0,0	0,8	18,9
2013	16,0	0,7	0,1	0,9	17,8
2014	16,1	1,3	0,1	1,0	18,4

Anm.: Alene selskaber, der står for alle dele af forsyningen, er med i opgørelsen. Der er anvendt simpelt gennemsnit

Kilde: Forsyningssekretariatets egen opgørelse.

For spildevandsselskaberne steg tillæg for historiske investeringer med 1,6 kr. pr. m³ fra 2011-2012. Det skyldes, ligesom for drikkevandsselskaberne, at selskaberne havde mulighed for at foretage straks-afskrivninger af aktiver, der var taget ud af drift i 2012 og at datakvaliteten løbende blev forbedret.

Da tillæggene for gennemførte og planlagte investeringer steg mere end tillæg for historiske investeringer aftog, førte det samlet set til en stigning i de gennemsnitlige investeringstillæg. Øgede investeringer kan være et resultat af, at forsyningsområdet vokser eller at der reinve-

steres hurtigere end afskrivningsperioden i pris- og levetidskataloget, hvilket kan ske hvis der er nye og bedre teknologier, som erstatter de eksisterende på trods af at de gamle ikke er fuldt afskrevne. En stigning i de gennemførte investeringer kan endvidere opstå, hvis der er et stort investeringsbehov i vandsektoren, som ikke er blevet løftet i tidligere år.

Øvrige omkostninger

Udover driftsomkostninger og investeringsomkostninger har selskaberne en række øvrige omkostninger. Det er blandt andet tjenestemandspensioner, skatter, afgifter til ledningsført vand, spildevandsafgift, revisorerklæring og medlemskab af brancheforening, omkostninger til miljø- og servicemål (MOGS) samt klimatilpasning og nettofinansielle poster.

Selskaberne bliver ikke benchmarket på øvrige omkostninger og de indgår således alle i prisloftet med et tillæg svarende til den faktiske udgift. 1:1 omkostninger i prisloftet er alle de øvrige væsentlige omkostninger selskaberne har i forbindelse med de primære aktiviteter og som selskabet ikke har indflydelse på, det er fx skatter, afgifter, pensioner samt køb af ydelser i andre vandselskaber.

Øvrige omkostninger hos drikkevandselskaberne steg fra 6,05 kr. pr m³. i 2011 til 6,82 kr. pr. m³ i 2014, målt i løbende priser. Det skyldes primært øgede 1:1 omkostninger, men også en stigning i tillæg til MOGS og nettofinansielle poster bidrog til stigningen, jf. tabel 2.4.

Tabel 2.4 Drikkevandselskabers tillæg for øvrige omkostninger, 2011-2014

Kr./m ³	1:1 omkostninger	Revisor-erklæringer og DANVA/FVD-kontingent	MOGS	Nettofinansielle poster	Øvrige omkostninger i alt
2011	5,83		0,08	0,14	6,05
2012	6,33	0,04	0,10	0,17	6,64
2013	6,33	0,05	0,10	0,12	6,60
2014	6,26	0,05	0,28	0,23	6,82

Anm.: 1:1 omkostninger, MOGS og nettofinansielle poster indeholder også korrektioner i 2013 og 2014. 1:1 omkostninger omfatter blandt andet omkostninger til tjenestemandspensioner, ejendomsskatter, selskabsskat, afgift på ledningsført vand, køb af produkter og ydelser som er omfattet af prisloftsreguleringen i et andet vandselskab og vandsamarbejder etableret i medfør af § 48 i vandforsyningsloven. Der er anvendt simpelt gennemsnit.

Kilde: Forsyningssekretariatets egen opgørelse.

Der var i perioden en stigning i afgifterne på ledningsført vand på 0,46 kr. pr. m³ og i 2012 skete der en omlægning af afgiften for grundvandsbeskyttelse, som formentlig har ført til en stigning i tillæg for 1:1 omkostninger i 2012.⁴ Før 2012 blev afgifterne for drikkevandsbeskyttelse udregnet på baggrund af selskabernes indvindingstilladelser. Fra 2012 blev afgifterne omlagt således, at de blev opgjort på baggrund af den leverede vandmængde. Desuden blev afgiften for ledningsført vand prisen fremskrevet og drikkevandsbeskyttelsesafgiften blev afskaffet og der blev indført en afgift til grundvandsbeskyttelse.

⁴ Afgiften til indvindingstilladelser var inden den blev afskaffet i 2011 på 0,315 kr. pr. m³. Fra 2012 blev afgiften for ledningsført vand forhøjet med en afgift for grundvandsbeskyttelse på 0,67 kr. pr. m³. I samme periode steg afgiften for ledningsført vand fra 5 kr. pr. m³ i 2011 til 5,23 kr. pr. m³ i 2012 og 5,46 kr. pr. m³ i 2014.

Tillæg for øvrige omkostninger hos spildevandsselskaberne steg fra 2,77 kr. pr. m³ i 2011 til 4,16 kr. pr. m³ i 2014. Stigningen skyldes hovedsageligt øget tillæg til 1:1 omkostninger, men også tillæg for nettofinansielle poster, MOGS og klimatilpasning voksede en anelse, jf. tabel 2.5.

Tabel 2.5 **Spildevandsselskabers tillæg for øvrige omkostninger, 2011-2014**

Kr./m ³	1:1 omkostninger	Revisor-erklæringer og DANVA/FVD-kontingent	MOGS	Klimatilpasning	Netto-finansielle poster	Øvrige omkostninger i alt	
2011	2,23			0,05		0,49	2,77
2012	2,84		0,05	0,09		0,66	3,64
2013	3,30		0,05	0,11	0,03	0,58	4,06
2014	3,25		0,04	0,14	0,09	0,64	4,16

Anm.: 1:1 omkostninger, MOGS og nettofinansielle poster indeholder også korrektioner i 2013 og 2014. 1:1 omkostninger omfatter blandt andet omkostninger til tjenestemandspensioner, ejendomsskatter, selskabsskat, spildevandsafgift, køb af produkter og ydelser som er omfattet af prisloftsreguleringen i et andet vandselskab og vandsamarbejder etableret i medfør af § 48 i vandforsyningsloven. Der er anvendt simpelt gennemsnit.

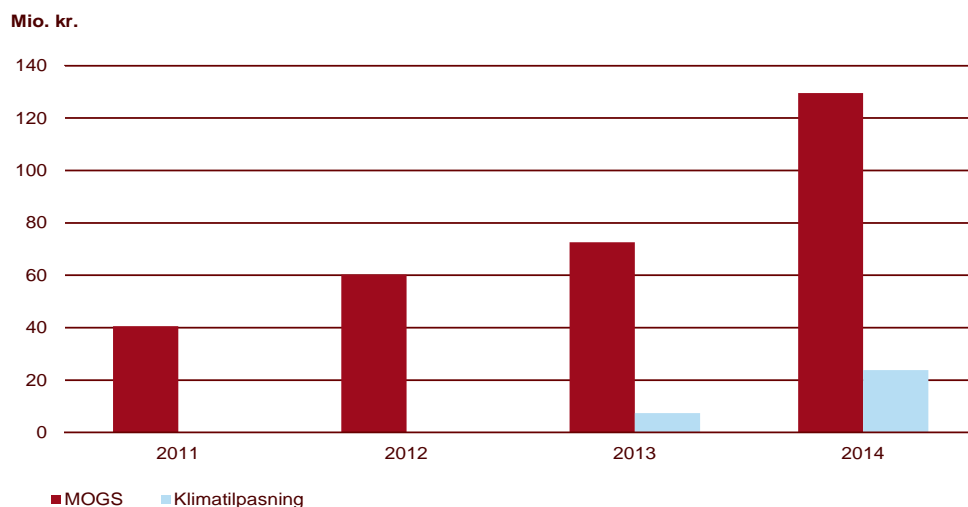
Kilde: Forsyningssekretariatets egen opgørelse.

De øgede tillæg til 1:1 omkostninger skyldes til dels korrektioner i 2013 og 2014, som følge af at selskabernes faktiske udgifter var højere end budgetteret. I 2013 var korrektionerne af 1:1 omkostninger således på 0,43 kr. pr. m³ og 0,21 kr. pr. m³. Desuden kan spaltningen af selskaber fx i et rensningsanlæg og et transportselskab føre til øgede 1:1 omkostninger hos det ene selskab, da køb af ydelser i et andet vandselskab omfattet af vandsektorloven kan indregnes som en 1:1 omkostning hos selskabet, der køber ydelsen. På den måde flyttes omkostningen fra driften til en 1:1 omkostning for det selskab som står for distributionen og der bliver således ikke stillet effektiviseringskrav til omkostningerne. Den del af selskabet, som står for rensning vil imidlertid få stillet effektiviseringskrav til driftsomkostningerne forbundet med rensningen.

Tillæg til miljø- og servicemål og klimatilpasning indgår i prisloftet som en øvrig omkostning, og indregnes som en 1:1 omkostning, da der er tale om udgifter, der ligger ud over den almindelige drift, og som er besluttet enten af staten, kommunalt eller af selskabets bestyrelse eller generalforsamling. Selskaberne bliver således ikke benchmarket på driftsomkostningerne til disse projekter og der stilles ikke noget effektiviseringskrav til omkostningerne.

Tillæg til miljø- og servicemål og klimatilpasning steg siden 2011. Set over en bred kam for alle vandselskaber i sektoren steg tillæg til miljø- og servicemål fra 41 mio. kr. i 2011 til 130 mio. kr. i 2014 og tillæg til klimatilpasning steg fra 7 mio. kr. i 2013 til 24 mio. kr. i 2014, jf. figur 2.6.

Figur 2.6 Drikke- og spildevandsselskabers tillæg til MOGS og klimatilpasning, 2011-2014

Anm.: MOGS er en forkortelse for miljø- og servicemål. MOGS omfatter tillæg til prisloftet for samtlige miljø- og servicemål for både drikke- og spildevandsselskaber. Klimatilpasning omfatter tillæg til prisloftet for samtlige klimatilpasningsprojekter hos spildevandsselskaberne.

Kilde: Forsyningssekretariatets egen opgørelse.

Stigningerne i tillæg til både miljø- og servicemål samt klimatilpasningsprojekter har haft en mindre betydning for de samlede prislofter. Tillæggene har således alene bidraget til en stigning på ca. 0,2 kr. pr. m³ i drikke- og spildevandsselskabernes prislofter.

Et af kriterierne for at et projekt kan godkendes som klimatilpasningsprojekt er, at det er mere omkostningseffektivt end en sædvanlig opgaveløsning. Forsyningssekretariatet udregner de årlige omkostninger forbundet med investeringen i klimatilpasningsprojektet og sammenligner med omkostningen for en sædvanlig afhjælpning af problemet. Metoden har til formål at skabe et sammenligningsgrundlag mellem de to projekter, som anvendes til at vurdere hvilket projekt der er mest omkostningseffektivt.

I 2013 var de samlede opgjorte omkostninger for den sædvanlige afhjælpningsløsning 36 mio. kr., mens de var 8 mio. kr. for klimatilpasningsprojekterne. De gennemførte klimatilpasningsprojekter var således 28 mio. kr. billigere samlet set, end hvis opgaverne var blevet løst på almindelig vis.

I 2014 var de samlede opgjorte omkostninger for den sædvanlige afhjælpningsløsning 33 mio. kr., mens de var 10 mio. kr. for klimatilpasningsprojekterne. De gennemførte klimatilpas-

⁵ Da projekterne typisk ikke har samme levetid sammenlignes den årlige betaling til hvert projekt i et teoretisk scenarie, hvor det antages at projekterne blev gentaget i det uendelige. Metoden kaldes den årlige ækvivalente annuitetsmetode (Equivalent Annual Annuity, EAA). På baggrund af levetid og de samlede omkostninger er det muligt at afgøre, hvilket projekt der er det mest omkostningseffektive. Det projekt, hvor den årlige ækvivalente annuitet er mindst, er det mest omkostningseffektive.

ningsprojekter var således 23 mio. kr. billigere end hvis opgaverne var blevet løst på almindelig vis.

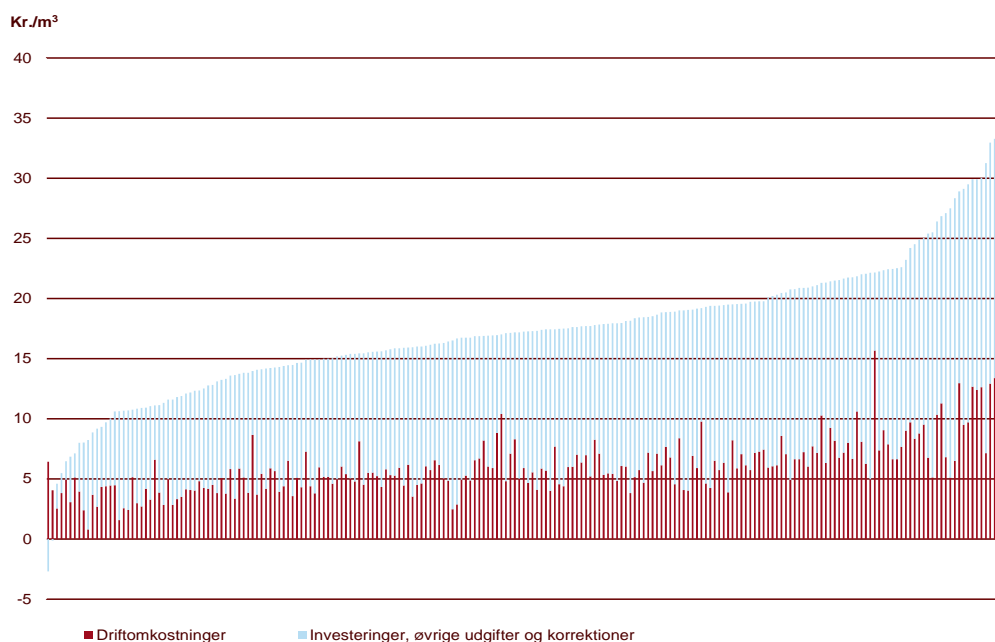
Samlet set har klimatilpasningsprojekterne dermed indtil videre sparet det danske samfund for ca. 50 mio. kr. årligt set i forhold til, hvis projekterne var blevet gennemført på almindelig vis.

2.4 Prisloft for de enkelte selskaber

Der er stor variation i prislofterne for de enkelte selskaber. Det gælder både for drikkevands- og spildevandsselskaberne.

Blandt drikkevandsselskaberne var det laveste prisloft på under 5 kr. pr. m³ i 2014, mens det højeste var på over 35 kr. pr. m³, jf. figur 2.7.

Figur 2.7 Drikkevandsselskabernes prislofter, 2014

Anm.: Kun de selskaber, der leverer alle ydelser indgår i opgørelsen. 216 vandforsyningssselskaber indgår i opgørelsen. Længst til venstre er et selskab, som blev korrigeret for overholdelse af indtægtsrammen i 2012, og har en betydelig overdækning, som skal betales tilbage til forbrugerne, hvilket giver udslag i negativ blå søjle.

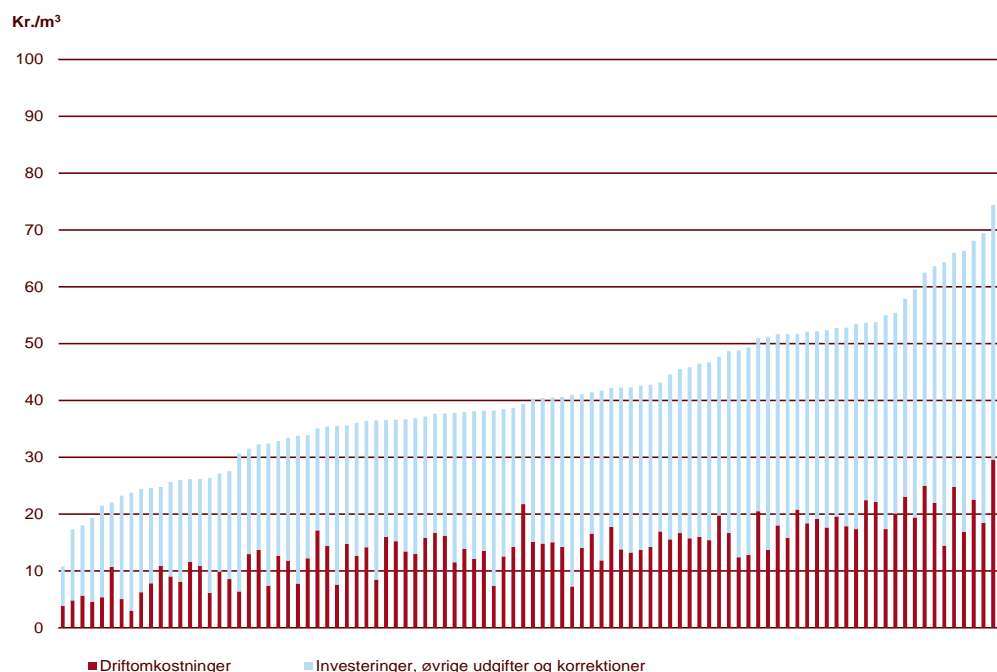
Kilde: Forsyningssekretariatets egen opgørelse.

Når der ses bort fra de 5 pct. af drikkevandsselskaberne med henholdsvis de laveste og højeste prislofter, var prislofterne for de resterende 90 pct. af selskaberne på mellem 9 kr. pr. m³ og 28 kr. pr. m³ i 2014.

Der er også stor variation på driftsomkostningerne i prislofterne for de enkelte drikkevandsselskaber. De laveste driftsomkostninger var på under 1 kr. pr. m³, mens de højeste var på 16 kr. pr. m³. For 90 pct. af selskaberne var prisloftet mellem 3 kr. pr. m³ og 10 kr. pr. m³ i 2014.

Prisloftet for spildevandsselskaberne varierer fra mellem ca. 10 kr. pr. m³ til over 90 kr. pr. m³, jf. figur 2.8.

Figur 2.8 Spildevandsselskabernes prislofter, 2014

Anm.: Kun de selskaber, der leverer alle ydelser indgår i opgørelsen. 97 spildevandsselskaber indgår i opgørelsen.

Kilde: Forsyningssekretariatets egen opgørelse.

Når selskaber med de 5 pct. laveste og højeste prisloft sorteres fra havde de resterende 90 pct. af spildevandsselskaberne prislofter på mellem 22 kr. pr. m³ og 66 kr. pr. m³ i 2014.

De laveste driftsomkostninger i prisloftet var på 3 kr. pr. m³ for et spildevandsselskab, mens de var 31 kr. for selskabet med de højeste driftsomkostninger i 2014. For 90 pct. af selskaberne er driftsomkostningerne i prisloftet på mellem 5 kr. pr. m³ og 23 kr. pr. m³.

2.5 Korrektion for over-/underdækning

Da reguleringen af vandselskaberne trådte i kraft blev det opgjort, om selskaberne pr. 31. december 2010 enten havde opsparede likvide midler eller havde kortfristet gældsposter. Forskellen mellem disse poster udgjorde den såkaldte historiske over-/underdækning.

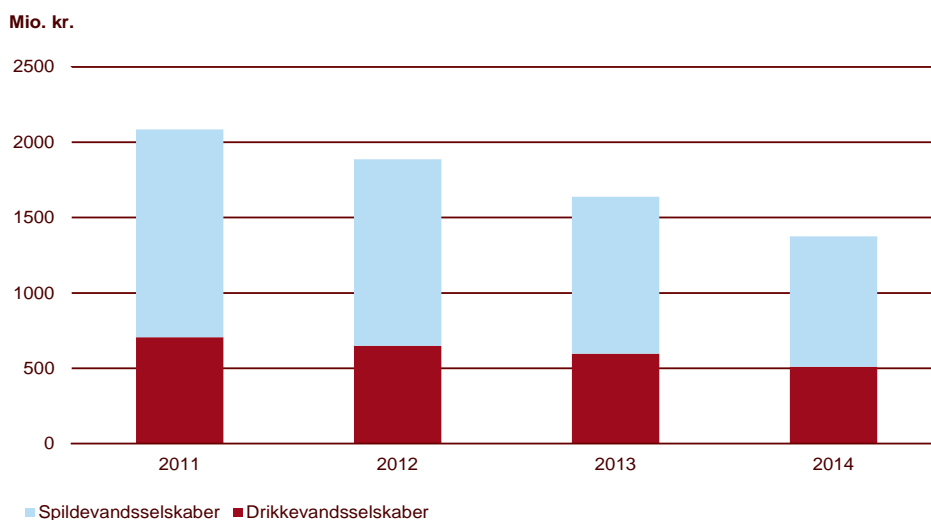
Hvis nettobeløbet var positivt var der tale om, at selskabet havde opkrævet flere penge fra forbrugerne, end der var udgifter for. Forbrugerne havde således penge til gode hos vandselskaberne. Dette kaldes den historiske overdækning. De opsparede midler skal betales tilbage til forbrugerne, hvilket sker ved, at selskabernes prisloft gradvist bliver reduceret.

Hvis gælden omvendt oversteg de likvide midler, var der tale om underdækning, som selskabet fik mulighed for at opkræve fra forbrugerne. Det sker gennem et højere tillæg til prisloftet. Den historiske over-/underdækning skal afvikles over en periode på op til 10 år.

Da vandsektorloven trådte i kraft i 2011 var den samlede nettooverdækning i sektoren på 2.085 mio. kr. Det svarer til, at hver husstand i gennemsnit havde ca. 800 kr. til gode hos vandsekskaberne.⁶ Dette beløb skal være tilbagebetalt senest i 2021.

Den historiske nettooverdækning i prisloftet udgjorde 707 mio. kr. for drikkevandsselskaberne og 1.378 mio. kr. for spildevandsselskaberne i 2011, mens beløbet faldt til henholdsvis 510 mio. kr. og 866 mio. kr. i 2014, jf. figur 2.9.

Figur 2.9 Historisk nettooverdækning, 2011-2014

Anm.: Søjlerne viser summen af den samlede over-/underdækning for henholdsvis drikkevands- og spildevandsselskaber.

Kilde: Forsyningssekretariatets egen opgørelse.

I 2014 havde 162 drikkevandsselskaber og 51 spildevandsselskaber en overdækning, mens henholdsvis 42 drikkevandsselskaber og 27 spildevandsselskaber havde en underdækning.

Samlet set er indtægtsrammen i prislofterne blevet reduceret med 197 mio. kr. for drikkevandsselskaberne og 512 mio. kr. for spildevandsselskaberne som følge af den historiske nettooverdækning fra 2011-2014. Alt andet lige vil det komme forbrugerne til gode i form af lavere priser.

⁶ I 2011 var der 2.584.479 husstande i Danmark, jf. Danmarks Statistik, dst, tabel FAM55N.

Kapitel 3

Effektiviseringskrav og faktiske omkostninger

3.1 Resumé

Forsyningssekretariatet fastlægger hvert år individuelle effektiviseringskrav til selskaber med et unødigt stort råderum i prisloftet. Der er således tale om selskaber, der har driftsomkostninger i prisloftet, der er højere end de faktiske driftsomkostninger. Korrektionen sker for at sikre, at der er et reelt effektiviseringspres på selskaberne.

Der blev fastsat effektiviseringskrav til vandselskaberne på ca. 800 mio. kr. i alt i perioden fra 2011-2014. De fordeler sig på 336 mio. kr. til drikkevandsselskaberne og 466 mio. kr. til spildevandsselskaberne. Den altovervejede del af kravene blev fastsat i 2012 for at tage højde for, at en lang række selskaber havde en "diskrepans" i form af højere driftsomkostninger i prisloftet end faktiske omkostninger. Da effektiviseringskravene vedrører driftsomkostningerne i prisloftet, førte effektiviseringskravene således ikke til et reelt pres for effektiviseringer for selskaberne.

De faktiske driftsomkostninger faldt samlet set med 590 mio. kr. for vandselskaberne fra 2010 til 2012, hvoraf 177 mio. kr. stammede fra drikkevandsselskaberne og 413 mio. kr. fra spildevandsselskaberne. De faktiske driftsomkostninger faldt mest for selskaber uden diskrepans. Det var ikke kun de mindst effektive selskaber, der reducerede de faktiske driftsomkostninger, men også de mest effektive selskaber. Det indikerer, at selv de mest effektive selskaber har incitament til at gøre en ekstra indsats under vandsektorloven.

I 2012 opgjorde selskaberne for første gang, om de havde lavere faktiske driftsomkostninger end driftsomkostningerne i prisloftet – de såkaldte ekstraordinære effektiviseringsgevinster. I 2012 beløb de ekstraordinære effektiviseringsgevinster sig til 538 mio. kr. i alt for vandselskaberne, fordelt på 170 mio. kr. for drikkevandsselskaber og 368 mio. kr. for spildevandsselskaber. Det er imidlertid alene i omegnen af 25 pct. af disse gevinster, som selskaberne faktisk har brugt til enten investeringer eller takstnedsættelser.

3.2 Effektiviseringskrav til vandselskaberne

Fra og med prislofterne for 2012 fastlagde Forsyningssekretariatet individuelle effektiviseringskrav til de driftsomkostninger, der indgår i prislofterne for de enkelte vandselskaber. Effektiviseringskravene fastsættes på baggrund af en benchmarkingmodel, som sammenligner selskabernes effektivitet. Effektiviseringskravet fastlægger, hvor meget hvert selskabs driftsomkostninger i prisloftet skal reduceres med for at skabe et reelt pres for effektiviseringer hos selskabet. Effektiviseringskravet størrelse afhænger af det effektiviseringspotentiale, som benchmarkingmodellen beregner, jf. boks 3.1.

Boks 3.1
Benchmarkingmodellen
 – generel metode til at
 fastsætte effektivise-
 ringskrav

I benchmarkingmodellen beregnes selskabernes individuelle effektiviseringspotentialer baseret på en sammenligning af selskabernes driftsomkostninger i prisloftet.

Selskabernes driftsomkostninger kan variere på grund af forskelle i netværket eller i lokale forhold, som ikke skyldes forskelle i effektivitet. Et spildevandsselskab kan eksempelvis på grund af terrænet være nødt til at drive flere pumpestationer. I beregningerne tages der derfor flere individuelle hensyn der sikrer, at der i benchmarkingen af det enkelte selskab tages højde for særlige forhold, som ikke indgår direkte i benchmarkingmodellen. Det tages desuden et væsentligt generelt forsigtighedshensyn der sikrer, at det kun er selskaber med et særligt stort effektiviseringspotentiale, der får stillet et individuelt effektiviseringskrav.

Effektiviseringskravet afhænger af størrelsen af selskabets individuelle effektiviseringspotentiale. Effektiviseringskravet fastsættes som udgangspunkt til 25 pct. af potentialet, men kan maksimalt udgøre 5 pct. af selskabets driftsomkostninger i prisloftet.

Effektiviseringspotentialet var i 2014 på ca. 1,4 mia. kr., fordelt på ca. 470 mio. kr. hos drikkevandsselskaberne og ca. 970 hos spildevandsselskaberne.⁷

I forbindelse med prisloft 2012 viste det sig, at de faktiske driftsomkostninger var lavere end driftsomkostningerne i prisloftet for 136 selskaber. Denne forskel blev betegnet ”diskrepans”. Selskaber med diskrepans blev ikke pålagt et reelt effektiviseringspres af de individuelle effektiviseringskrav, da kravet om at reducere driftsomkostningerne i prisloftet ikke havde nogen reel effekt for de faktiske omkostninger. Selskaber med diskrepans havde således mulighed for at hæve priserne til et niveau over selskabernes omkostninger. For at imødekomme dette stillede Forsyningssekretariatet et effektiviseringskrav til disse selskaber, som reducerede forskellen mellem de faktiske driftsomkostninger og driftsomkostningerne i prisloftet, jf. boks 3.2.

Boks 3.2
Effektiviseringskrav i
prisloftet 2012

I forbindelse med prisloft 2012 kunne Forsyningssekretariatet konstatere, at 136 af de ca. 330 lovomfattede selskaber havde højere driftsomkostninger i prisloftet end faktiske driftsomkostninger.

Selskaber med denne diskrepans oplevede ikke et egentligt pres for at effektivisere, da selskabets faktiske driftsomkostninger lå lavere end driftsomkostningerne i prisloftet. Selskaber med diskrepans havde således mulighed for at hæve priserne til et niveau der var højere, end det var nødvendigt for at dække omkostningerne. For at imødekomme dette stillede Forsyningssekretariatet et effektiviseringskrav til 136 selskaber, som reducerede forskellen mellem selskabernes driftsomkostninger i prisloftet og de faktiske driftsomkostninger og dermed stillede selskaberne over for et reelt effektiviseringspres.

For at være forsigtige i beregningen af diskrepansen mellem driftsomkostningerne i prisloftet og de faktiske driftsomkostninger, tog sekretariatet udgangspunkt i det maksimale niveau for de faktiske driftsomkostninger for 2010, 2011 og 2012 i vurderingen af størrelsen af effektiviseringskravet. Derudover var det formålet at kravet skulle stille selskaberne over for et reelt effektiviseringspres. Selskaberne fik derfor stillet et samlet effektiviseringskrav, som bestod af to dele.

⁷ Det opgjorte effektiviseringspotentiale udtrykker potentialet, når der er taget højde for særlige forhold hos selskaberne, som ikke bliver korrigeret i benchmarkingmodellen. Det var i omegnen af hvert tredje selskab, som i prisloft 2014 fik korrigeret driftsomkostningerne som følge af særlige forhold.

Første del af kravet reducerede driftsomkostninger i prisloftet til det højeste beløb for de faktiske driftsomkostninger i årene 2010-2012 for at fjerne diskrepansen. Anden del af kravet blev beregnet med udgangspunkt i det potentiale der resterer, når selskabets driftsomkostninger i prisloftet var på niveau med det maksimale beløb for de faktiske driftsomkostninger. Summen af de to dele udgjorde det samlede effektiviseringskrav, jf. tabel 3.1. I eksemplet er det antaget, at der er et potentiale på ca. 17 pct. svarende til 2 mio. kr.

Tabel 3.1 **Eksempel på effektiviseringskrav til selskab med diskrepans**

Poster til brug for opgørelsen af effektiviseringskrav	Beregningsmetode	Omkostninger/krav
Del 1		
Faktiske driftsomkostninger i 2010		10 mio. kr.
Faktiske driftsomkostninger i 2011		11 mio. kr.
Faktiske driftsomkostninger i 2012		10,5 mio. kr.
Maks af faktiske driftsomkostninger, 2010-2012		11 mio. kr.
Driftsomkostningerne i prisloftet 2011		12 mio. kr.
Krav som følge af diskrepans i 2012	12 mio. kr. – 11 mio. kr.	1 mio. kr.
Del 2		
Potentiale i 2012	Ca. 17 pct. af 12 mio. kr.	2 mio. kr.
Resterende potentiale efter korrektion for diskrepans	2 mio. kr. – 1 mio. kr.	1 mio. kr.
Effektiviseringskrav til resterende potentiale ¹	25 pct. af 1 mio. kr. eller 5 pct. af 11 mio. kr.	250.000 kr.
Samlet effektiviseringskrav²	1 mio. kr. + 250.000 kr.	1,25 mio. kr.

Note 1: Effektiviseringskravet til det resterende potentiale blev beregnet som 25 pct. af det resterende potentiale, dog maksimalt 5 pct. af de maksimale driftsomkostninger, dvs. 11 mio. kr. i eksemplet.

Note 2: Det samlede effektiviseringskrav blev fastsat som diskrepansen plus kravene til det resterende potentiale.

Anm.: Tabellen viser et eksempel på, hvordan et selskab med diskrepans fik fastsat effektiviseringskrav i 2012. Reduktionen af driftsomkostningerne i prisloftet kunne dog ikke være højere end selskabernes effektiviseringspotentiale.

Kilde: Forsyningssekretariatets egen tilvirkning

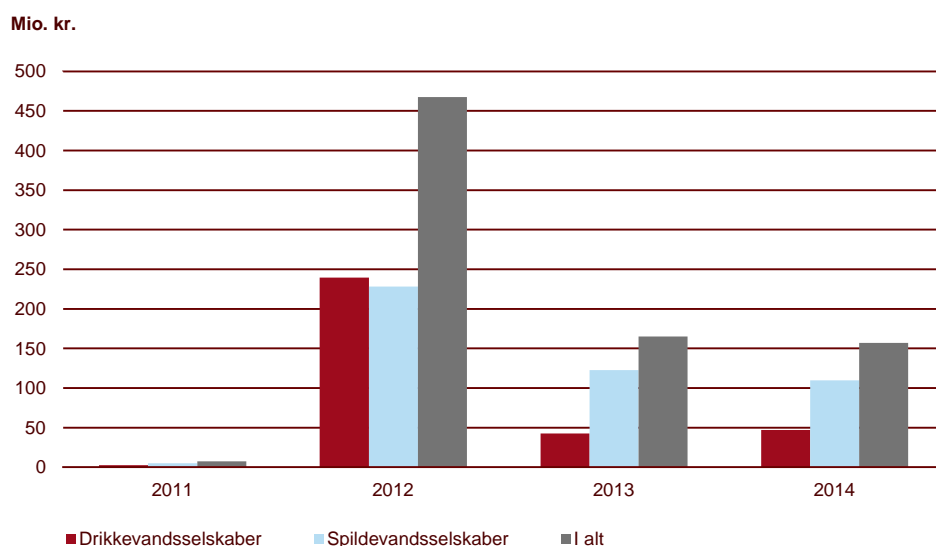
Hvis der ikke blev taget højde for diskrepansen ville effektiviseringskravet have været fastsat til 25 pct. af potentialet på 2 mio. kr. eller maksimalt 5 pct. af driftsomkostningerne i prisloftet i 2011 på 11 mio. kr. Det ville give et effektiviseringskrav på 500.000 kr. Ved denne fremgangsmåde i fastsættelsen af effektiviseringskravet fraveg man derfor den generelle metode.

Korrektion havde til formål at sikre et reelt effektiviseringspres på selskaberne.

Som følge af korrektionen af driftsomkostningerne i 2012 var de individuelle effektiviseringskrav ekstraordinært høje i 2012.

Der blev fastsat effektiviseringskrav til vandselskaberne på ca. 800 mio. kr. i alt i perioden fra 2011-2014. De fordelte sig på 336 mio. kr. til drikkevandsselskaberne og 466 mio. kr. til spildevandsselskaberne, jf. figur 3.1.

Figur 3.1 Effektiviseringskrav til vandselskaber, 2011-2014

Anm.: Der indgår effektiviseringskrav for 188 drikkevandsselskaber og 101 spildevandsselskaber. De resterende selskaber er udeladt pga., at de er skønnede eller at data ikke er indberettet. Effektiviseringskrav til de skønnede selskaber beløb sig til ca. 9 mio. kr. i alt i perioden, og er indregnet i den samlede opgørelse for effektiviseringskravene i hele perioden på 336 mio. kr. for drikkevandsselskaberne. De skønnede selskaber er alle vandselskaber.

Kilde: Forsyningssekretariatets egen opgørelse.

I 2011 blev der ikke stillet individuelle effektiviseringskrav, men der blev stillet generelle krav om effektiviseringer som følge af en positiv produktivitetudviklingen i de seneste ti år i det danske erhvervsliv og i bygge- og anlægssektoren. Der er ikke blevet stillet generelle krav om effektiviseringer på denne baggrund siden 2011, da produktivitetudviklingen har været negativ.

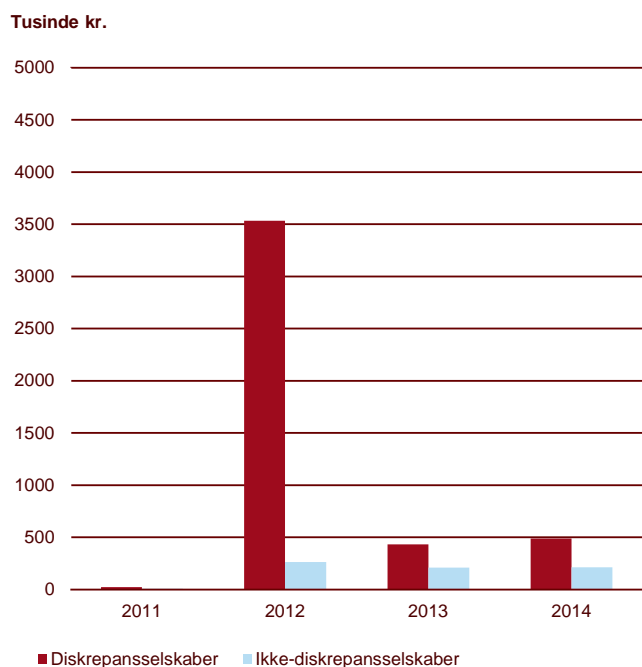
For drikkevandsselskaberne var de individuelle effektiviseringskrav over fem gange så store i 2012 som i henholdsvis 2013 og 2014. I 2014 beløb effektiviseringskravene sig til 47 mio. kr. (eksklusiv de skønnede selskaber på ca. 1 mio. kr.), hvoraf 32 mio. kr. var til selskaber, som havde haft diskrepans i 2012.

For spildevandsselskaberne var de individuelle effektiviseringskrav omkring dobbelt så store i 2012 som i henholdsvis 2013 og 2014. I 2014 beløb effektiviseringskravene sig til 110 mio. kr., hvoraf 53 mio. kr. var til selskaber, som havde haft diskrepans i 2012.

Selskaber med diskrepans fik stillet betydeligt højere effektiviseringskrav i 2012 end de øvrige selskaber. I gennemsnit var kravene ca. 3,5 mio. kr. til hvert drikkevandsselskab i 2012 og ca. 0,5 mio. kr. i 2013 og 2014, mens kravene i gennemsnit var ca. 4,7 mio. kr. til hvert spildevandsselskab og ca. 1,4 mio. kr. i 2013 og 2014, jf. figur 3.2(a) og (b).

Figur 3.2 Gennemsnitligt effektiviseringskrav til selskaber med og uden diskrepans, 2011-2014

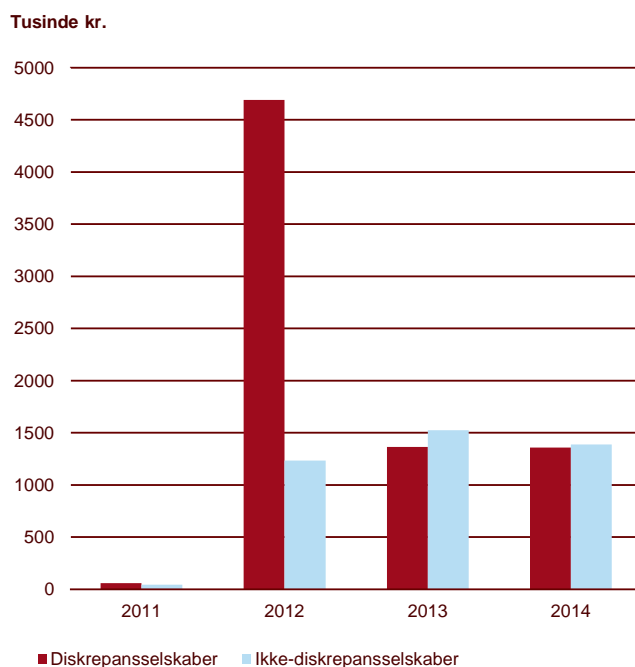
(a) Drikkevandsselskaber

Anm.: I 2011 blev der stillet individuelle effektiviseringskrav til hhv. 71 og 116 diskrepans og ikke-diskrepans selskaber, i 2012 var antallet 64 og 51, i 2013 var antallet 65 og 69 og i 2014 var antallet 66 og 70.

Kilde: Forsyningssekretariatets egen opgørelse.

(b) Spildevandsselskaber

Anm.: I 2011 blev der stillet individuelle effektiviseringskrav til hhv. 47 og 54 diskrepans og ikke-diskrepans selskaber, i 2012 var antallet 41 og 29, i 2013 var antallet 42 og 43 og i 2014 var antallet 39 og 41.

Kilde: Forsyningssekretariatets egen opgørelse.

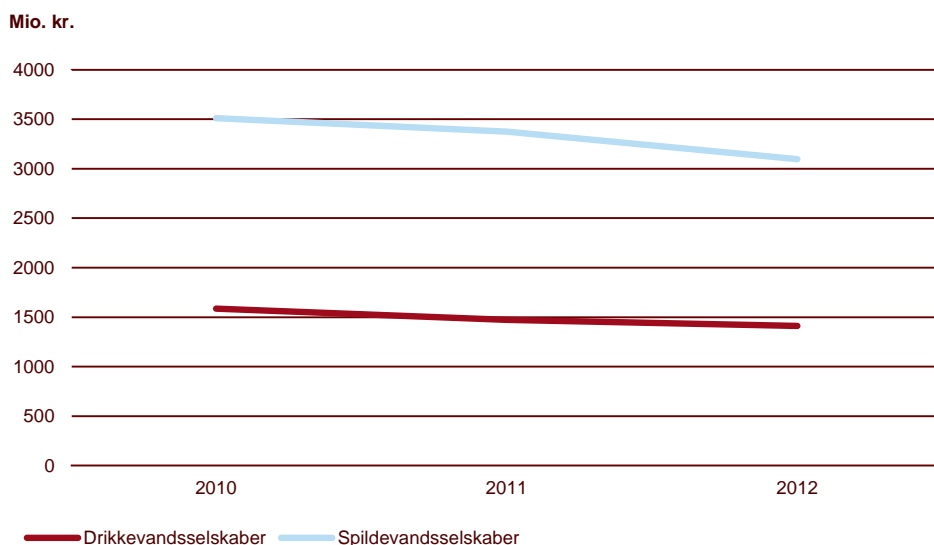
Der er imidlertid stor spredning i effektiviseringskravene til selskaberne og for både drikke- og spildevandsselskaberne blev der stillet store krav – målt i kr. - til de store selskaber. Ses der bort fra selskaberne HOFOR Vand København A/S og Aarhus Vand A/S var det gennemsnitlige effektiviseringskrav cirka halveret for de øvrige selskaber. For spildevandsselskaberne var det gennemsnitlige effektiviseringskrav uden de to største selskaber på ca. 3,6 mio. kr. i 2012 og ca. 1,4 mio. kr. i 2013-2014.

I årene efter korrektionen for diskrepans i 2012 fik de drikkevandsselskaber, som var blevet korrigeret for diskrepans, fortsat stillet dobbelt så høje effektiviseringskrav end de øvrige selskaber. Det indikerer, at der fortsat var højere effektiviseringspotentialer hos disse selskaber, på trods af korrektionen for diskrepans. For spildevandsselskaberne var det gennemsnitlige effektiviseringskrav nogenlunde ens i årene efter korrektionen. Det indikerer, at korrektionen for diskrepans i 2012 reducerede driftsomkostningerne i prisloftet til et niveau svarende til de øvrige spildevandsselskaber.

3.3 Faktiske driftsomkostninger

De faktiske driftsomkostninger (FADO) hos selskaberne faldt samlet set med 590 mio. kr. fra 2010 til 2012. For drikkevandsselskaberne faldt de faktiske driftsomkostninger med 177 mio. kr. fra 2010 til 2012, og for spildevandsselskaberne faldt de faktiske driftsomkostninger med 413 mio. kr., jf. figur 3.3.

Figur 3.3 Faktiske driftsomkostninger hos drikke- og spildevandsselskaber, 2010-2012

Anm.: Der indgår alene selskaber, hvor der er data for alle år og som ikke er skønnet. 188 vandforsyninger indgår i opgørelsen og 101 spildevandsselskaber indgår i opgørelsen. Selskaber med diskrepans er selskaber, hvor FADOMAX (det højeste af de faktiske driftsomkostninger i enten 2010, 2011 eller 2012) er højere end driftsomkostningerne i prisloftet for 2011.

Kilde: Forsyningssekretariatets egen opgørelse.

Da effektiviseringskravene fastsættes hvert år er der usikkerhed om de fremtidige krav, som selskabernes skal opnå. Det skaber en slags konkurrence mellem selskaberne, der ellers er frigjort fra et konkurrencepres, da de har et naturligt monopol inden for forsyningsområdet. Derfor har alle selskaber et incitament til at skære ned på driftsomkostningerne.

Det er derfor Forsyningssekretariatets vurdering, at reduktionen i driftsomkostningerne især skyldes effektiviseringer. Flere vandselskaber har som erklæret målsætning at effektivisere mere end påkrævet, så selskaberne har større råderum.

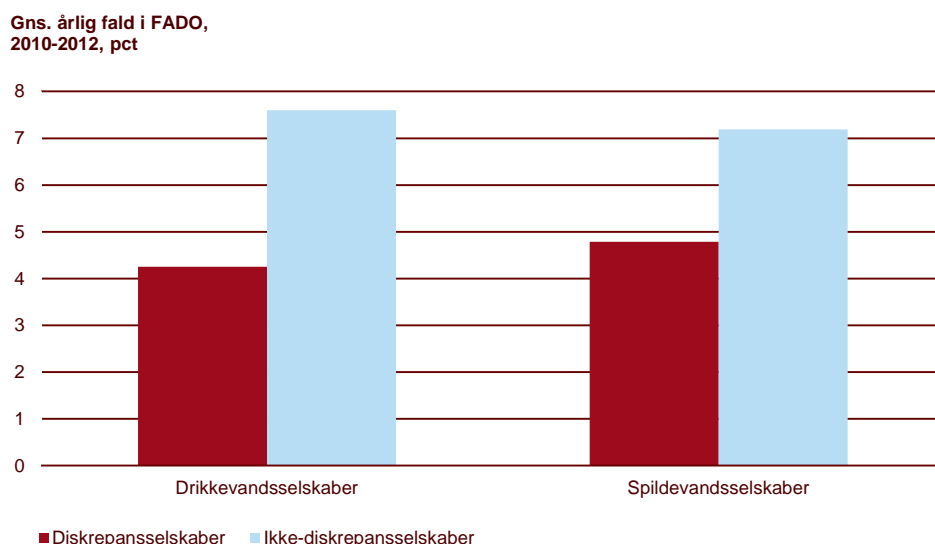
Reduktionen i driftsomkostningerne kan dog også skyldes andre forhold, såsom fx at en del af driftsomkostningerne på grund af ændret regnskabspraksis eller øget investeringsaktivitet (som en indirekte produktionsomkostning) medgår under anlægsomkostninger i stedet for under driftsomkostningerne. Det kan også skyldes lavere variable omkostninger som følge af den faldende vandmængde. De fleste omkostninger i vandselskaberne er dog faste.

For både drikke- og spildevandsselskaber faldt de faktiske driftsomkostninger i gennemsnit uanset om selskaberne havde diskrepans eller ej. De faktiske driftsomkostninger faldt desuden allerede fra 2010-2011, dvs. inden prisloftet for 2012, 2013 og 2014 blev genbehandlet med henblik på at tage højde for, at de faktiske driftsomkostninger ikke nødvendigvis havde sammenhæng til driftsomkostningerne i prisloftet. Det indikerer, at reguleringen i sig selv skaber et incitament til effektivisering for alle selskaber.

De faktiske driftsomkostninger for drikkevandsselskaberne faldt med et beløb svarende til omkring tre fjerdedele af de effektiviseringskrav, som blev stillet til selskaberne i 2011 og 2012. For spildevandsselskaberne faldt de faktiske driftsomkostninger med mere end der blev stillet i effektiviseringskrav i 2011 og 2012 tilsammen.

De faktiske driftsomkostninger faldt med næsten dobbelt så meget for drikkevandsselskaber uden diskrepans end for de øvrige drikkevandsselskaber og med en tredjedel mere hos spildevandsselskaber uden diskrepans end øvrige spildevandsselskaber fra 2010-2012, jf. figur 3.4.

Figur 3.4 Gennemsnitlig årlig fald i de faktiske driftsomkostninger hos drikke- og spildevandsselskaber med og uden diskrepans, 2010-2012

Anm.: Der indgår 188 drikkevandsselskaber og 101 spildevandsselskaber i opgørelsen.

Kilde: Forsyningssekretariatets egen opgørelse.

Når selskaber uden diskrepans reducerede de faktiske driftsomkostninger med mere end selskaber med diskrepans kan det skyldes, at de oplever et stærkere pres for effektiviseringer for at kunne overholde prisloftet i forhold til selskaber med diskrepans. Samtidigt kan selskaber med diskrepans have oplevet et mindre pres for effektiviseringer, da driftsomkostningerne i prisloftet var betydeligt højere end de faktiske driftsomkostninger. Det kan også skyldes, at selskaber med diskrepans har effektiviseret på et tidligere tidspunkt og dermed reduceret de faktiske driftsomkostninger før reguleringen trådte i kraft.

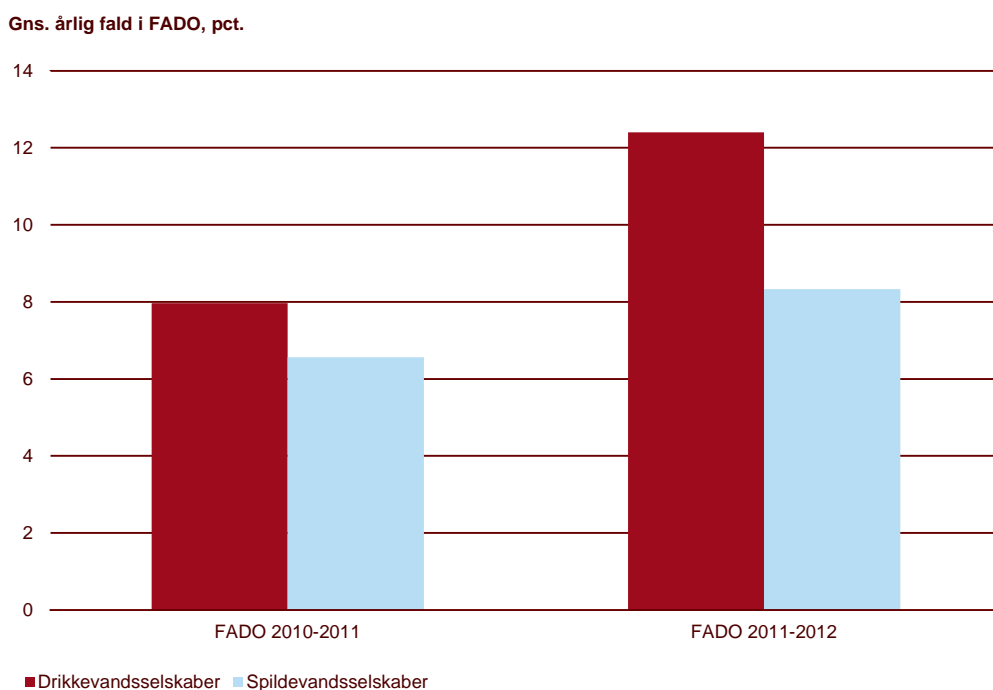
Der blev fastsat individuelle effektiviseringskrav til 115 drikkevandsselskaber og 70 spildevandsselskaber i prisloft 2012. Der var imidlertid ikke overordnet set nogen væsentlig forskel på, hvor meget selskaber med og uden individuelle effektiviseringskrav reducerede de faktiske driftsomkostninger fra 2010-2012. Det gennemsnitlige årlige fald i de faktiske driftsomkostninger var ca. 5 pct. for drikkevandsselskaber med og uden individuelle krav, og det var ca. 5,6 for spildevandsselskaber med og uden individuelle krav.⁸

⁸ For drikkevandsselskaber med individuelle krav var faldet i de faktiske driftsomkostninger på 4,94 pct., mens det var 5,02 pct. for de øvrige selskaber. For spildevandsselskaber med individuelle krav var faldet i de faktiske driftsomkostninger på 5,67 pct., mens det var 5,57 pct. for de øvrige selskaber. I begge opgørelser er der vægtes med de faktiske driftsomkostninger 2012.

De endelige, korrigerede afgørelser for prisloft 2012 blev først udsendt i januar og februar 2013 for selskaber uden diskrepans og for resten af selskaberne i december 2013 og - for få selskabers vedkommende - i januar 2014. Det har således formentlig været vanskeligt for selskaberne at agere i overensstemmelse med fx effektiviseringskravene i afgørelserne. Det kan være en medvirkende årsag til, at de faktiske driftsomkostninger ikke faldt mere for selskaber med individuelle effektiviseringskrav i forhold til de øvrige selskaber.

De drikkevandselskaber, som lå i top 30 i Forsyningssekretariatets benchmarking i de seneste tre år, dvs. 2012-2014, reducerede de faktiske driftsomkostninger med 8 pct. fra 2010 til 2011 og med ca. 12 pct. fra 2011-2012, mens reduktionerne hos spildevandsselskaberne var på henholdsvis ca. 7 pct. og ca. 8 pct., jf. figur 3.5.

Figur 3.5 Gennemsnitligt fald i de faktiske driftsomkostninger hos selskaber i top 30 i benchmarking, 2010-2012

Anm.: Figuren viser hvor meget de gennemsnitlige driftsomkostninger (FADO) faldt med årligt hos de bedste selskaber i Forsyningssekretariatets benchmarking. For drikkevandsselskaberne var følgende selskaber i top 30 i alle tre år: Horsens Vand A/S, Egedal Vandforsyning A/S, Skive Vand A/S, Verdo Vand A/S, Ringkjøbing-Skjern Vand A/S, Billund Drikkevand A/S, Skanderborg Forsyningsvirksomhed A/S, Vestforsyning Vand A/S, Vesthimmerlands Vand A/S, Sjølsø Vand A/S, AquaDjurs A/S, Jammerbugt Forsyning A/S, Gentofte Vand A/S, Herning Vand A/S, Silkeborg Vand A/S, Hjørring Vandsselskab A/S, Forsyning Helsingør Vand A/S. Drikkevandsselskabet Jammerbugten indgår udelukkende i beregningen af de gennemsnitlige FADO mellem 2010-2011. For spildevandsselskaberne var følgende selskaber i top 30 i alle tre år: Læsø Vand A/S, NFS Spildevand ApS, Struer Forsyning Spildevand A/S, Solrød Spildevand A/S, Vesthimmerlands Vand A/S, Ringsted Centralreosanlæg A/S, Skanderborg Forsyningsvirksomhed A/S, HTK Kloak A/S, Jammerbugt Forsyning A/S, Morsø Forsyning A/S, Fredericia Spildevand A/S, Assens Spildevand A/S, Lolland Spildevand A/S og Esbjerg Spildevand A/S.

Kilde: Forsyningssekretariatets egen opgørelse.

Selskaber i top 30 i de tre seneste prisloftsår er selskaber med driftsomkostninger i prisloftet for 2012-2014, som ligger tæt på de omkostninger, som benchmarkingmodellen tilsiger som omkostninger forbundet med at drive et effektivt net.

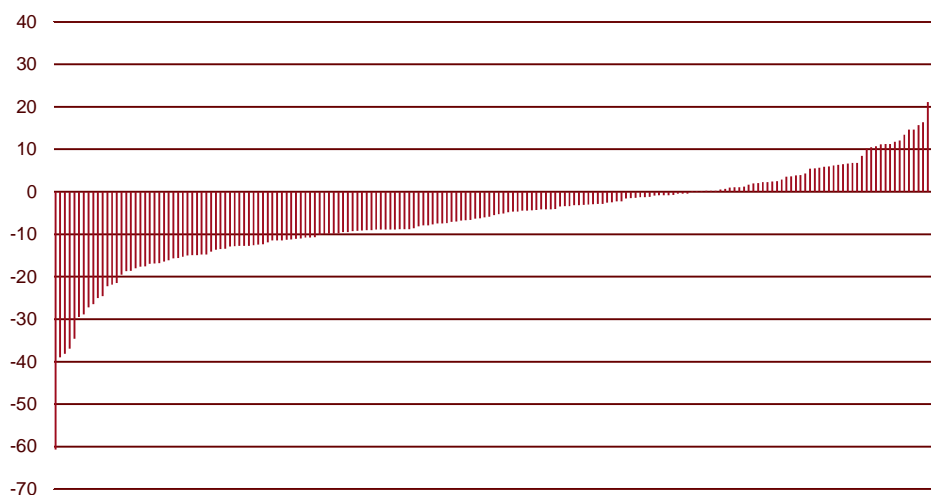
Hvis de mest effektive selskaber klarer sig bedre end de øvrige selskaber vil effektiviseringspotentialet i sektoren blive større. Omvendt vil effektiviseringspotentialet falde, hvis de mindst effektive selskaber indhenter de mest effektive selskaber. Det skyldes, at potentialet udtrykker forskellen mellem hvert selskabs driftsomkostninger og driftsomkostningerne hos de mest effektive selskaber. Trods betydelige effektiviseringer i sektoren er der således fortsat et effektiviseringspotentiale på over 1 mia. kr.

Udviklingen i de faktiske driftsomkostninger for de enkelte selskaber

Den gennemsnitlige årlige ændring i de faktiske driftsomkostninger var negativ for 135 drikkevandsselskaber og positiv for 53 drikkevandsselskaber, jf. figur 3.6. De faktiske driftsomkostninger faldt således for 72 pct. af selskaberne.

Figur 3.6 Gennemsnitlig årlig ændring i de faktiske driftsomkostninger for drikkevandsselskaber, 2010-2012

Gns. årlig ændring i FADO, 2010-2012, pct.

Anm.: Figuren indeholder data for det gennemsnitlige årlige fald i de faktiske driftsomkostninger hos 188 drikkevandsselskaber. Skønnede selskaber, og selskaber der mangler data for, indgår ikke i opgørelsen.

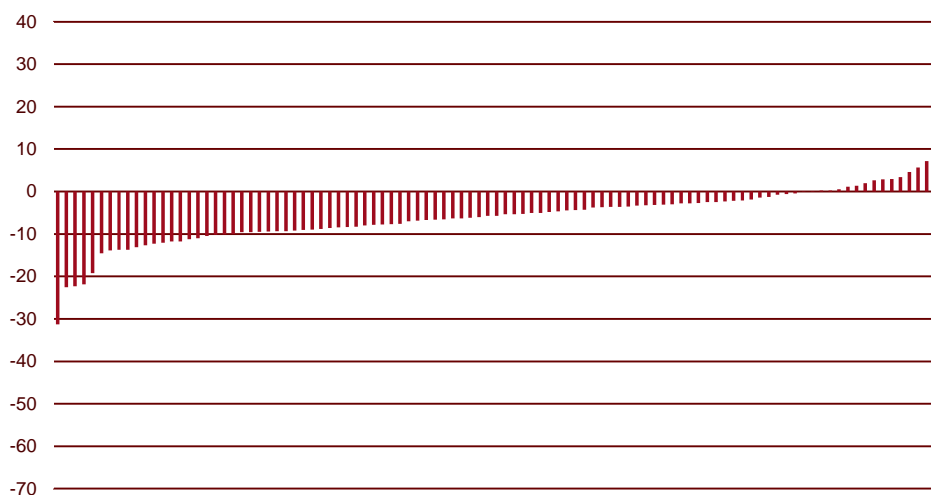
Kilde: Forsyningssekretariatets egen opgørelse.

Det største fald var på 61 pct. i gennemsnit årligt fra 2010-2012, mens den største stigning var på 26 pct. De faktiske driftsomkostninger kan falde, hvis et selskabs forsyningsområde begrænses mærkbart. Det kan eksempelvis være, hvis en stor virksomhed lukker i et lille forsyningsområde. Omvendt kan et selskabs faktiske driftsomkostninger stige, fx hvis forsyningsområdet udvides eller hvis selskabet overgår fra ulønnet til lønnet arbejdskraft. Forbedret datakvalitet i indberetningerne kan også skabe udsving i de faktiske driftsomkostninger. I sådanne tilfælde skyldes ændringer i de faktiske driftsomkostninger ikke effektiviseringer, men andre forhold.

Hos spildevandsselskaberne faldt de faktiske driftsomkostninger hos 87 selskaber og steg hos 14 selskaber fra 2010-2012, jf. figur 3.7. De faktiske driftsomkostninger faldt således for 86 pct. af selskaberne.

Figur 3.7 Gennemsnitlig årlig ændring i de faktiske driftsomkostninger for spildevands-selskaber, 2010-2012

Gns. årlig ændring i FADO, 2010-2012, pct.

Anm.: Figuren indeholder data for det gennemsnitlige årlige fald i de faktiske driftsomkostninger hos 101 spildevandsselskaber. Skønnede selskaber indgår ikke i opgørelsen.

Kilde: Forsyningssekretariatets egen opgørelse.

Det største fald i de faktiske driftsomkostninger var på 31 pct. i gennemsnit om året fra 2010-2012, mens den største stigning var på 10 pct. årligt. Variationen i de gennemsnitlige årlige fald i de faktiske driftsomkostninger hos spildevandsselskaberne er således mindre end variationen blandt drikkevandsselskaberne.

Ekstraordinære effektiviseringsgevinster

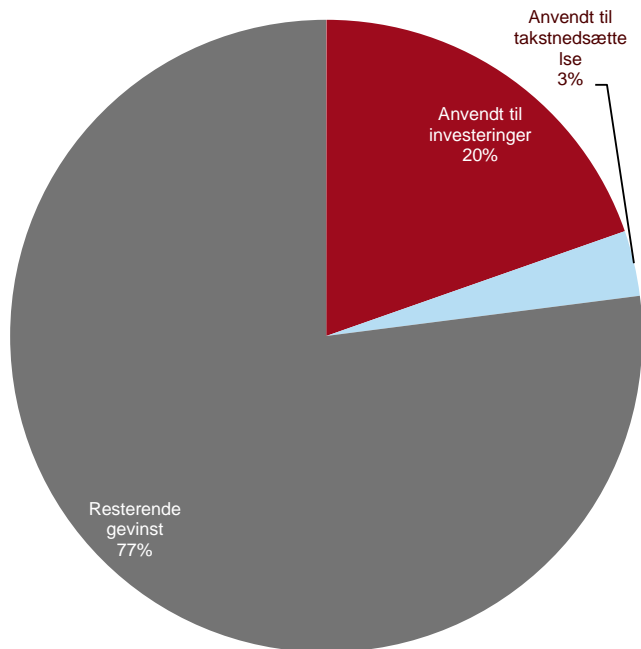
Selskaber med højere driftsomkostninger i prisloftet end faktiske driftsomkostninger i samme kalenderår har en såkaldt ekstraordinær effektiviseringsgevinst i det år. En ekstraordinær effektiviseringsgevinst kan alene bruges på investeringer i selskabets aktiviteter forbundet med vand- og spildevandsforsyning eller på takstnedsættelser. Gevinsterne skal være anvendt senest fire år efter det år, hvor de er indhentet.

De ekstraordinære effektiviseringsgevinster var på 538 mio. kr. i alt for vandselskaberne samlet set, fordelt på 170 mio. kr. for drikkevandsselskaber og 368 mio. kr. for spildevandsselskaber. Det svarer til ca. 4 pct. af den samlede indtægtsramme i sektoren. Opgjort i kr. pr. m³ vand svarer det til henholdsvis 0,6 kr. pr. m³ og 0,7 kr. pr. m³ for drikke- og spildevandsselskaberne. Var de ekstraordinære effektiviseringsgevinster blevet brugt på takstnedsættelser ville prislofterne således være 0,6-0,7 kr. pr. m³ lavere.

Blandt drikkevandsselskaberne blev 20 pct. af de opnåede gevinster anvendt på investeringer, alene 3 pct. blev anvendt på takstnedsættelser mens de resterende 77 pct. ikke blev anvendt i 2012, jf. figur 3.8(a).

Figur 3.8 Ekstraordinære effektiviseringsgevinster opnået i 2012, drikke- og spildevandsselskaber

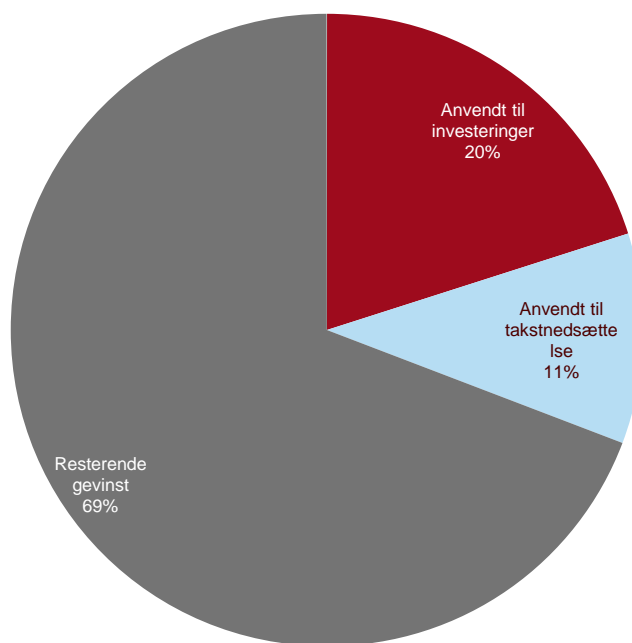
(a) Drikkevandsselskaber, 170 mio. kr. i alt

Anm.: Figuren viser fordelingen af de ekstraordinære effektiviseringsgevinster hos drikkevandsselskaberne. 99 drikkevandsselskaber fik en ekstraordinær effektiviseringsgevinst i 2012.

Kilde: Forskningssekretariatets egen opgørelse.

(b) Spildevandsselskaber, 368 mio. kr. i alt

Anm.: Figuren viser fordelingen af de ekstraordinære effektiviseringsgevinster hos spildevandsselskaberne. 59 drikkevandsselskaber fik en ekstraordinær effektiviseringsgevinst i 2012.

Kilde: Forskningssekretariatets egen opgørelse.

Blandt spildevandsselskaberne blev 20 pct. af de opnåede gevinster anvendt på investeringer, 11 pct. blev anvendt på takstnedsættelser mens de resterende 69 pct. af gevinsterne ikke blev anvendt i 2012, jf. figur 3.7(b).

Hovedparten af de ekstraordinære effektiviseringsgevinster hos både drikke- og spildevandsselskaberne er endnu ikke anvendt. Når den ekstraordinære effektiviseringsgevinst indgår som en takstnedsættelse i selskabernes prisloft betyder det i praksis, at det indgår som et fradrag i prisloftet. Hvorvidt det faktisk fører til en takstnedsættelse afhænger således af det enkelte selskabs samlede økonomiske aktivitet.

3.4 Udviklingen i de faktiske udgifter til investeringer

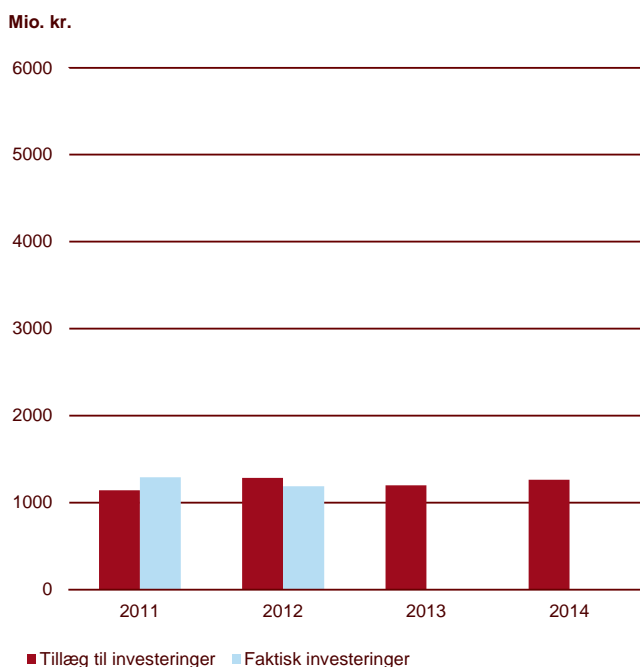
Der er store investeringer forbundet med at drive et vandselskab. Især spildevandsselskaberne har en stor andel af omkostningerne forbundet med investeringer i ledninger, anlæg mv. Samlet set var vandselskabernes faktiske udgifter til investeringer ca. 6 mia. kr. i både 2011 og 2012.

Prisloftreguleringen indebærer, at selskaberne alene kan anvende investeringstillæg til at finansiere investeringsudgifter. Summen af investeringstillæggene er således et investeringsudgiftsloft.

De faktiske udgifter til investeringer var alligevel 152 mio. kr. højere end drikkevandsselskaberne samlet set havde tillæg til i 2011 og 98 mio. kr. lavere i 2012, jf. figur 3.9(a). De højere investeringsudgifter i 2011 skyldes, at nogle selskaber havde brugt den historiske overdækning til at finansiere investeringer. Når der er brugt flere penge på investeringer end der er tillæg til, kan der opstå et finansieringsproblem i de efterfølgende år, da der ikke gives tillæg til for høje udgifter til investeringer end tilladt i prisloftet. Forsyningssekretariatet gav i 2013 selskaberne mulighed for at optage lån for investeringsudgifter i 2011, som er finansieret gennem overdækningslikviditet. Dette lån kunne højst udgøre det beløb, som selskabet ikke havde fået dækket gennem investeringstillæggene i prisloftet for 2011. En eventuel ekstraordinær effektiviseringsgevinst vil dog også kunne anvendes til at finansiere udgifter til investeringer.

Figur 3.9 Drikke- og spildevandsselskabers faktiske udgifter og tillæg til investeringer, 2011-2014

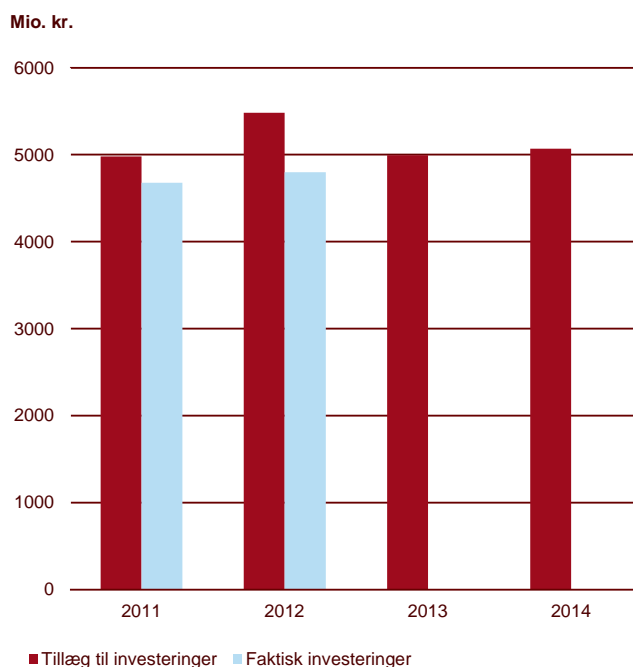
(a) Drikkevandsselskaber

Anm.: Selskabernes faktiske udgifter til investeringer indberettes i forbindelse med investeringsregnskabet, som er to år forud for det pågældende prisloftsår.

Kilde: Forsyningssekretariatets egen opgørelse.

(b) Spildevandsselskaber

Anm.: Se anmærkning til figur 3.9(a).

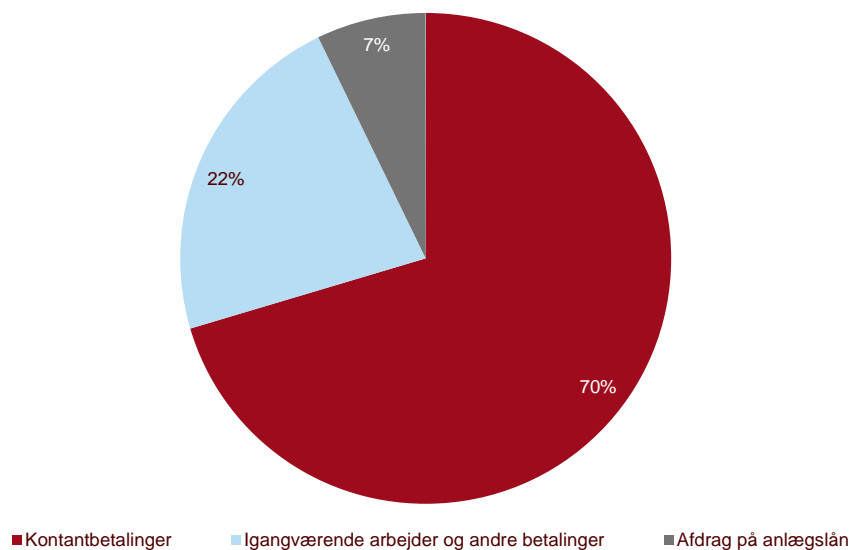
Kilde: Forsyningssekretariatets egen opgørelse.

De faktiske udgifter til investeringer for spildevandsselskaberne var 301 mio. kr. lavere end de samlede tillæg i 2011 og 685 mio. kr. lavere i 2012, jf. figur 3.9(b).

Selskaberne har forskellige muligheder for at finansiere investeringerne. Der kan enten optages lån, hvor afdrag på lånene indgår i selskabets prisloft sammen med renteudgifterne eller investeringerne kan kontantfinansieres. Derudover har selskaberne en række faktiske betalinger til aktiviteter, fx igangværende arbejder, køb af grunde, bortskaffelse af aktiver mv.

I 2012 var 70 pct. af alle investeringsudgifterne for vandsselskaberne kontantfinansieret uden lånoptagelse, 22 pct. var faktiske betalinger mens 7 pct. var afdrag på lån, jf. figur 3.10.

Figur 3.10 Finansieringsformer hos vandselskaberne, 2012

Anm.: Figuren viser fordelingen af de samlede investeringsudgifter i 2012 hos både drikke- og spildevandselskaberne samlet. Igangværende arbejder og andre betalinger omfatter de faktiske betalinger til igangværende arbejder, køb af grunde, bortskaffelse af aktiver, der tages ud af drift i året, reetablering som følge af, at aktiver tages ud af drift i året samt delvis tilbagebetaling af tilslutningsafgifter.

Kilde: Forsyningssekretariatets egen opgørelse.

Når selskaberne er i stand til at kontantfinansiere en betydelig del af de samlede investeringsudgifter kan det indikere, at investeringstillæggene er sat for højt, set i sammenligning med virksomheder på konkurrencemarkeder, der vælger at lånefinansiere en større del af sine investeringer. Når investeringer kontantfinansieres får selskabet samtidig tillæg svarende til levetiden på investeringen. Det giver yderligere luft i investeringsregnskabet.

Vandselskaberne opnåede ekstraordinære effektiviseringsgevinster på 538 mio. kr. i 2013.

Kapitel 4

Takster for vand

4.1 Resumé

Forbrugerprisen på vand var 61 kr. pr. m³ i 2013, inklusiv moms og afgifter. Heraf var 24 kr. pr. m³ omkostninger for drikkevand og 37 kr. pr. m³ omkostninger for spildevand. En gennemsnitlig dansk husholdning havde således udgifter til vand på 5.108 kr. i 2013. Det svarer til ca. 2 pct. af en husstands samlede årlige forbrug, eksklusiv boligudgifter.

De samlede takster steg med ca. 3 pct., målt eksklusiv afgifter, med fast forbrug og i faste priser fra 2011-2013. Drikkevandstaksterne faldt med ca. 3 pct. mens spildevandstaksterne steg med ca. 6 pct. Forbrugertaksterne for drikkevand har dermed udviklet sig på nogenlunde samme måde som prislofterne, mens der er nogen forskel for spildevand. Det indikerer, at der er en sammenhæng mellem selskabernes prislofter og de priser, som forbrugerne betaler for især drikkevand.

4.2 Udviklingen i takster for vand

Prisloftsreguleringen sætter et loft for den samlede indtægtsramme selskaberne må opkræve. Inden for rammen står det frit for selskaberne, hvordan de vil opkræve penge hos forbrugerne. Da der er væsentlige faste omkostninger forbundet med vandforsyning og især håndtering af spildevand, opkræver selskaberne, ud over kubikmetertaksten typisk også en fast takst, særbidrag, tilslutningsbidrag, målergebyr samt andre takster og gebyrer. Derudover kan selskabet opnå andre indtægter i løbet af et år i forbindelse med eller som følge af selskabets primære aktiviteter. I det følgende er den variable takst og faste takst til forbrugerne opgjort. Virksomheders og offentlige institutioners takster er ikke indregnet, da taksterne ikke direkte kan sammenlignes mellem selskaber. Eksempelvis afhænger prisen for spildevand af, hvor stor en mængde vand der forbruges og hvilken kvalitet vandet har, når det kommer til rensningsanlægget.

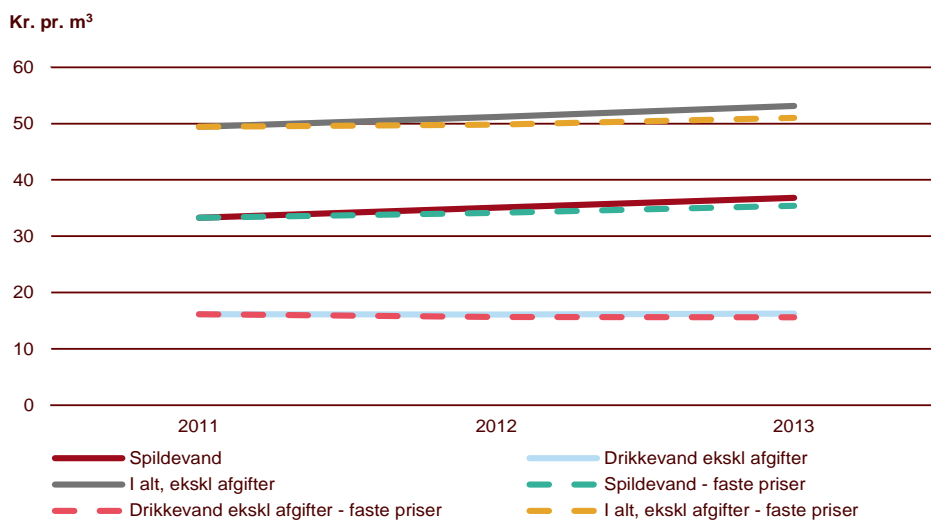
Forbrugerprisen på vand var 61 kr. pr. m³ i 2013, inklusiv moms og afgifter. Heraf var 24 kr. pr. m³ omkostninger for drikkevand og 37 kr. pr. m³ omkostninger for spildevand.

En gennemsnitlig dansk husholdning havde således udgifter til vand på 5.108 kr. i 2013. Det svarer til ca. 2 pct. af en husstands samlede årlige forbrug, eksklusiv boligudgifter.⁹ Det er baseret på et gennemsnitligt forbrug på ca. 84 m³ for en husholdning om året svarende til, at hver dansker brugte ca. 107 liter vand om dagen.

⁹ I beregningen er anvendt data fra statistikbanken, tabel FU5: Husstandens årlige forbrug efter forbrugsart, husstandsgrupper og prisenhed, hentet d. 7. april 2014. Forbruget opgøres over en treårig periode og de seneste opgørelse indeholder tal fra 2010-2012, hvilket svarer til tal for 2011. De samlede forbrugsudgifter var i alt på 312.054,0 kr., hvoraf 73.111,2 kr. var udgifter til boligbenyttelse, opgjort i 2011-priser. Udgifterne til vand er omregnet til 2011-priser ved brug af prisudviklingen på henholdsvis 2,3 pct. fra 2011-2012 og 3,1 pct. fra 2012-2013.

Drikke- og spildevandsselskabernes takster steg samlet set med 3,7 kr. pr. m³ fra 2011 til 2013, målt eksklusiv afgifter og med fast 2011-forbrug, jf. figur 4.1. Når forbruget holdes fast, korrigeres taksterne for, at en del af udviklingen i taksterne skyldes et lavere vandforbrug. Der er desuden vægtet med den debiterede vandmængde for at give et mere retvisende billede af taksterne til forbrugerne, idet små selskabers priser ellers bliver tillagt for stor vægt og omvendt.¹⁰

Figur 4.1 Drikke- og spildevandsselskabernes takster, 2011-2013

Anm.: De stiplede linjer angiver udviklingen i faste priser ved at korrigere med forbrugerprisindekset. Der er anvendt et fast 2011-forbrug og der er vægtet med den debiterede vandmængde i året, dog er den debiterede vandmængde i 2012 anvendt for 2013, da vandmængden for 2013 ikke er indberettet endnu. Prisen indeholder både den faste og variable takst. Den samlede takst er beregnet ud fra et gennemsnitsforbrug på 84 m³ hvert år. Tilslutningsbidrag, særbidrag samt øvrige bidrag indgår ikke i opgørelsen. Der indgår data fra 206 drikkevandsselskaber og 97 spildevandsselskaber og alene selskaber med data i alle tre år.

Kilde: Forskningssekretariatets egen opgørelse.

Taksterne for drikkevand, eksklusiv afgifter, faldt med 0,1 kr. fra 16,2 kr. pr. m³ i 2011 til 16,3 kr. pr. m³. Taksten for spildevand steg med 3,6 kr. fra 33,3 kr. pr. m³ i 2011 til 36,8 kr. pr. m³ i 2013.

Hvis taksterne korrigeres for udviklingen i forbrugerpriserne steg taksterne alene med 1,6 kr. pr. m³ samlet set fordelt på et gennemsnitligt fald hos drikkevandsselskaberne på 0,5 kr. pr. m³ og en stigning hos spildevandsselskaberne på 2,1 kr. pr. m³. Det svarer til en samlet stigning på ca. 3 pct., fordelt på et fald hos drikkevandsselskaberne på ca. 3 pct. og en stigning hos spildevandsselskaberne på ca. 6 pct. fra 2011-2013.

¹⁰ Den samlede debiterede vandmængde indeholder imidlertid også virksomheders forbrug, hvorfor vægtningen af taksten ikke er helt svarer til forbrugernes faktiske forbrug. Det giver imidlertid et mere retvisende billede end hvis taksterne ikke blev vægtet.

Forbrugertaksterne for drikkevand har dermed udviklet sig på nogenlunde samme måde som prislofterne, mens der er nogen forskel for spildevand. Det indikerer, at der er en sammenhæng mellem selskabernes prislofter og de priser, som forbrugerne betaler for især drikkevand. I opgørelsen ses alene på priserne til forbrugerne og ikke til virksomheder eller offentlige institutioner, mens prislofterne rummer alle indtægter fra forbrugere, virksomheder og offentlige institutioner.
